

DWUTYGODNIK MIEJSKI

KRAKÓW.PL

Nr 20 (252), 4 grudnia 2019

egzemplarz bezpłatny, ISSN 1898-9039

Budżet 2020

Kraków spłaca swoje zobowiązania bez problemu
Rozmowa z Prezydentem Miasta Krakowa

Ogród z klasą
Lekcje przyrody w szkolnym ogrodzie

 Kraków

Centrum Sztuki Współczesnej Solvay
ul. Zakopiańska 62

Callas jakiej nie znacie...

W programie koncertu:

Karina
SKRZESZEWSKA
sopran

Katarzyna
NEUGEBAUER
fortepian

Marcin Maria
BOGUSŁAWSKI
słowo

17 **GRUDNIA**
/wtorek/
godz. **18.00**

bilety:

20 zł / 15 zł

dla posiadaczy karty
seniora CKP
lub Podgórze
w Kulturze: **10 zł**

CENTRUM KULTURY PODGÓRZA • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

str. 6

FINANSE

- 6. Będzie więcej „zielonych” inwestycji**
Budżet 2020
- 9. Kraków spta swoje zobowiązania bez problemu**
Rozmowa z Jackiem Majchrowskim, Prezydentem Miasta Krakowa

EDUKACJA

- 10. Ósmoklasiści na 100 procent!**
Najlepsi z najlepszych
- 10. Viki Gabor wygrała Eurowizję Junior!**
Nowohucianka z prestiżową nagrodą
- 11. Ogród z klasą**
Lekcja przyrody w szkolnym ogrodzie
- 12. Międzynarodowy Kongres Tyflopedagogiczny w Krakowie**
Specjaliści debatowali w ICE Kraków

MIASTO

- 13. Jaki jest stan zdrowia krakowian?**
Rozmowa z prof. dr. hab. n. med. Adamem Windakiem
- 14. Miejsca Przyjazne Rodzinom z Dziećmi**
Gala na zakończenie plebiscytu
- 14. Samorzady prorodzinne**
Gmina przyjazna rodzinie
- 15. Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa**
- 15. Termomodernizacja przychodni trwa**
Będzie cieplej!

DLA SENIORÓW

- 16. Senioralne różnorodności**

STREFA PŁATNEGO PARKOWANIA

- 17. Odciążyć komunikacyjnie centrum**
Rozmowa z Łukaszem Frankiem, dyrektorem Zarządu Transportu Publicznego
- 18. Obszar Strefy Płatnego Parkowania 2019**
- 19. Obszar Strefy Płatnego Parkowania – od lipca 2020**

KULTURA

- 21. Wielki teatr w małym klubie**
„Teatr w międzyczasie” z MDK Fort 49 „Krzesławice”

str. 10

22. Literacki przewodnik po Nowej Hucie

Jubileuszowo i literacko

22. Śniadanie na pożegnanie

Mydlniczanie spotkali się w klubie

23. Wybieramy księgarńnię roku

Doceń księgarńnię i zagłosuj!

23. Sztuka do rzeczy

W grudniu finał projektu

24. Hanka Moniuszki zamieszkała w Warszawie

Zaproszenie na spektakl

24. Szopki na Rynku, szopki w Celestacie

W pierwszy czwartek grudnia, na Rynku Głównym...

RADA MIASTA KRAKOWA

25. Budżet na miarę możliwości

Rozmowa z Dominikiem Jaśkowcem, Przewodniczącym Rady Miasta Krakowa

26. Kalendarium Rady Miasta Krakowa

27. Medal dla muzeum i architekta

O laureatach medalu Cracoviae Merenti

27. Kraków miastem zieleni?

O sposobach na zalesianie miasta na posiedzeniu Komisji Ekologii i Ochrony Powietrza

28. Kraków wobec zmian klimatu

Pomysły Miasta na dostosowanie Krakowa do zmian klimatu

29. Żeby mieszkańcy nie odbijali się od ściany

Rozmowa z radnym Jerzym Ziętym

NOWA HUTA

30. Ten felieton musiał być o kombinacie

Felieton Ryszarda Kozika

HISTORIA

31. Ostatnia bitwa generała Maczka

W 25. rocznicę śmierci wybitnego Polaka

32. Kawiarnia patriotów, matematyków i futurystów

Kto pamięta Esplanadę?

33. Kalendarium krakowskie

Wydawca: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Komunikacji Społecznej, 31-004 Kraków, pl. Wszystkich Świętych 3-4
 Adres redakcji: pl. Wszystkich Świętych 3-4, pok. 154, I piętro, tel. 12 616-13-86, e-mail: redakcja@um.krakow.pl
 Redaktor naczelna: Beata Klejbuk-Goździalska; sekretarz redakcji: Agata Włodarczyk
 Współpracownicy: Michał Kozioł, Jan Machowski, Tadeusz Mordarski, Małgorzata Stuch, Joanna Korta, Paweł Waluś, Beata Sabatowicz, Ryszard Kozik
 Zdjęcia: Bogusław Świerżowski, Wiesław Majka. Okładka: fot. Paweł Krawczyk
 Projekt graficzny: Pro Art Studio. Korekta: Magdalena Kędziarska-Zaporowska. Skład i łamanie: Pro Art Studio
 Druk: Drukarnia Leyko Sp. z o.o. Nakład: 45 tysięcy egz. ISSN 1898-9039

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i wprowadzania zmian do nadesłanych tekstów. Nadesłanie tekstu nie jest równoznaczne z jego opublikowaniem.

Sposób dystrybucji dwutygodnika miejskiego KRAKÓW.PL:

Dwutygodnik KRAKÓW.PL można otrzymać w budynkach Urzędu Miasta Krakowa przy pl. Wszystkich Świętych 3-4, ul. Grunwaldzkiej 8, ul. Lubelskiej 27, w Rynku Podgórskim 1 i 2, na os. Zgody 2, przy ul. Stachowicza 18, al. Powstania Warszawskiego 10, ul. Wielopole 18a, ul. Wielickiej 28a, ul. Sarego 4 oraz w krakowskich szpitalach, siedzibach jednostek miejskich, Punktach Obsługi Mieszkańca (CH Bonarka, CH Bronowice, CH Serenada), w Punktach Sprzedaży Biletów MPK (ul. Podwale 3/5, św. Wawrzyńca 13, przy Dworcu Głównym Wschód), przychodniach, Centrach Aktywności Seniorów i bibliotekach.

KRAKÓW.PL otrzymać można także w sieci saloników prasowych KOLPORTER SA: ul. Bałuckiego 17 / Konfederacka 1, al. Pokoju 20, ul. Beskidzka 28, ul. Kalwaryjska 42, ul. Powstańców 34C, ul. Misiotka 1, ul. Jerzmanowskiego 12 (Biedronka), ul. Nowohucka 52 (SELGROS), ul. Pawia (Galeria Krakowska), ul. Cwiłkińskiej 12 (Carrefour – przejście), ul. Balicka 18, ul. Opolska 100 (VINCI), ul. Lubicz L2, Stawowa 61 (Galeria Bronowice, parter), ul. Pawia 5A (Dworzec PKP), al. Pokoju 67 (M1), al. Pokoju 33, Komandosów 8, al. Bora Komorowskiego 41 (Serenada).

W dniu ukazania się numeru, w godzinach porannych, dwutygodnik rozdawany jest na rondach Grunwaldzkim, Mogiłskim, Matecznego, Kocmyrzowskim, na skrzyżowaniach Kobierzyńska / Grota-Roweckiego, Królewska / al. Mickiewicza, al. Stowackiego / Prądnicka, na pętli tramwajowej Krowodrza Górka oraz pod Teatrem Bagatela.

Kolejny numer KRAKOWA.PL ukaże się **18 grudnia**.

Fot. Bogusław Świerzowski

Mam wrażenie, że tytuł felietonu to czarny scenariusz dla wielu krakowskich niby-dziennikarzy, aktywistów i niektórych polityków. To, co dla jednych jest marzeniem, które oby szybko się spełniło, dla innych może być nocnym koszmarem, powodem do załamania się, katastrofą zawodową, a i finansową.

Przykład pierwszy. Kraków został zakwalifikowany do grona 18 miast ubiegających się o miano Zielonej Stolicy Europy 2022. Rozumiem, że dla wielu może to być szok, ale ten tytuł otrzymują nie tylko miasta „leżące w lesie”. To kwestia radzenia sobie z odpadami, ekologii, przyjaznej środowisku komunikacji miejskiej i walki o czyste powietrze. Zabawne, że hejt, jaki się rozpętał, dotyczył przede wszystkim tego, za ile i kto ten wniosek wypełnił. A potem wytykano pracownikom Zarządu Zieleni Miejskiej, że zamiast biegać z łopatami (co zresztą robią, sadząc setki tysięcy kwiatów, krzewów i drzew), siedzą tylko przy komputerze. Kto taką wrzawę podnosi? Ano ci, którzy boją się, że ktoś obiektywnie oceni Kraków. Że być może przyzna, że Miasto robi wiele, aby stać się zieloną stolicą. Gdyby tak się stało, w błoto pójdą tysiące złotych przeznaczonych na lansowanie tematów związanych z betonowaniem i wycinką drzew. Swoją drogą, autorzy tych tekstów i hasel też mieszkają w betonowych ścianach, a ich domy i mieszkania stoją w miejscach, w których kiedyś rosły drzewa.

Zielony Kraków i brak smogu

Przykład drugi. Smog. Tu sytuacja jest odwrotna. Kraków walczy o to, aby pozbyć się przyklejonej niegdyś łatki polskiej stolicy smogu. Choć były i są miasta i miasteczka z dużo gorszym powietrzem, to na Krakowie najbardziej skupił się ten problem. Nie zawsze rzetelne informacje, lobbing, pomijanie istotnych faktów pokazujących zaangażowanie w walkę o czyste powietrze, deprecjonowanie wprowadzanych zmian sprawiło, że Kraków tracił w oczach inwestorów, turystów, specjalistów planujących przeprowadzkę pod Wawel. Aby zatrzymać ten niekorzystny trend, Miasto uruchomiło kampanie informacyjne, które miały na celu przekazanie obiektywnych wiadomości i „odklejenie” smogowej łatki. Po 2–3 latach można przyznać, że się udało. Teraz Kraków pokazywany jest jako lider walki o czyste powietrze, to od nas inni uczą się, jak ograniczać PM10 w powietrzu, coraz częściej przebijają się informacje o bardziej zanieczyszczonych miastach i miasteczkach. Mówi się np. o obwarzanku gmin, w których prawie 45 tys. węglowych pieców produkuje smog dla Krakowa. Fakt takiej pozytywnej zmiany wizerunku to jednak problem dla wielu osób. Rozumiem, że ich teksty o Krakowie jako stolicy smogu nie są już „kupowane”, a politycy i aktywiści lansujący się na smogu nie są już tak chętnie cytowani. Dlatego trzeba zdać sobie sprawę z tego, że jak ryby nie mogą żyć bez wody, tak są wśród nas ludzie, dla których smog jest niezbędny do życia... a przynajmniej do zarabiania na życie.

Maciej Grzyb
zastępca dyrektora Wydziału Komunikacji Społecznej
Urzędu Miasta Krakowa

 Kraków **MOCAK**
SHINJI OGAWA
WCHODZĘ W KAŻDĄ
RZECZYWISTOŚĆ
25.10.2019–15.3.2020

MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ W KRAKOWIE MOCAK, UL. LIPOWA 4

PARTNER MOCAK-U PATRON GALERII RE

PARTNER WYSTAWY

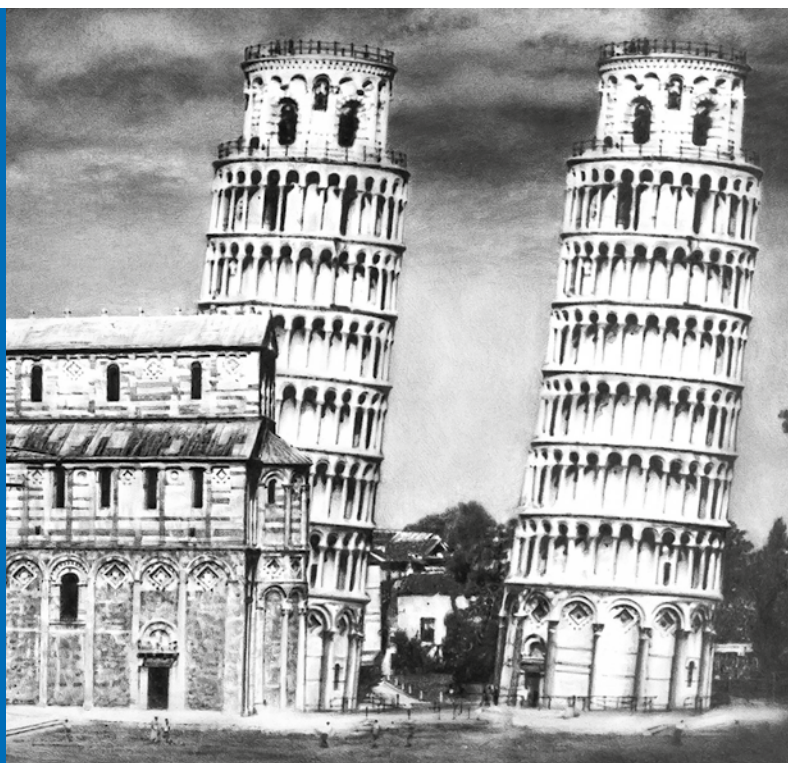
RE-Bau

WWW.MOCAK.PL

JAPAN FOUNDATION

SHINJI OGAWA, PIZA 5, z cyklu ŚWIAT IDEALNY, 2014, OŁÓWEK / PAPIER, 57,6 × 76,5 CM, KOLEKCYJA MOCAK-U

Idą święta...

zdjęcia: Bogusław Świerzowski

środki ze źródeł zagranicznych:
277 126 492 zł

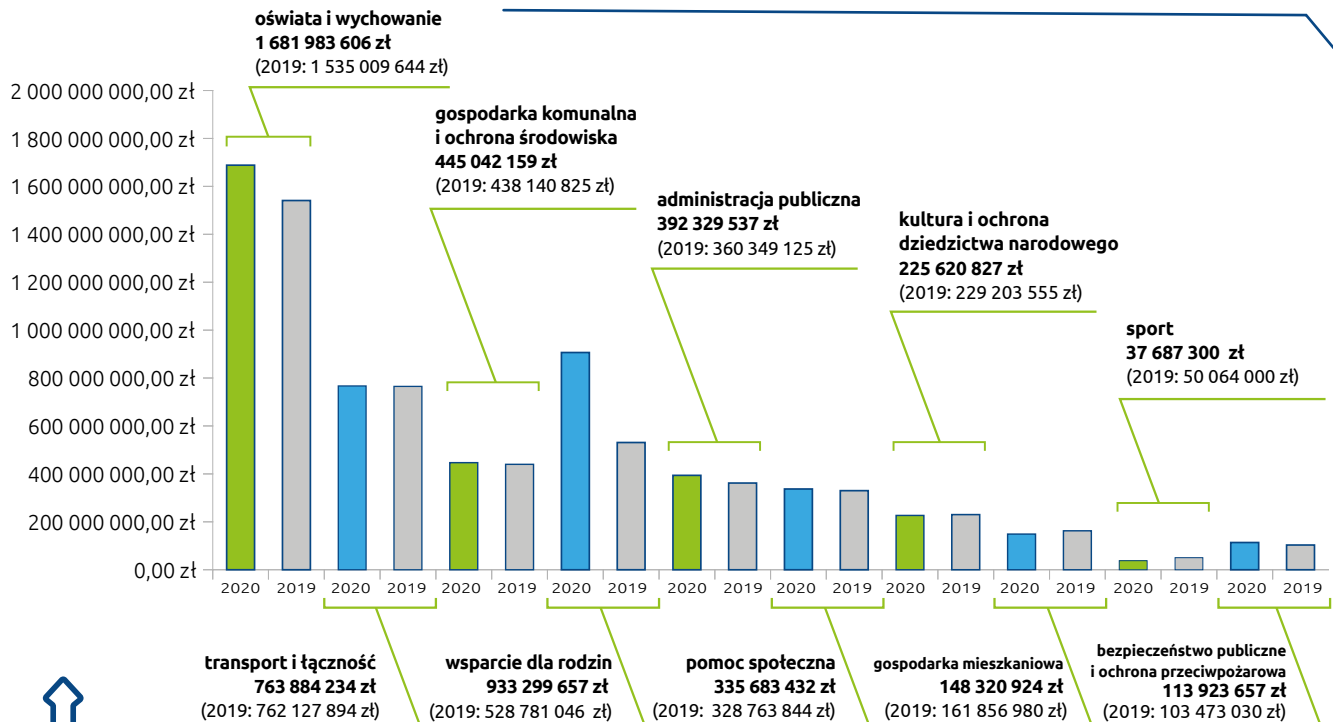
dochody własne:
1 905 960 843 zł

dotacje i subwencje
(w tym oświatowa):
2 014 701 102 zł

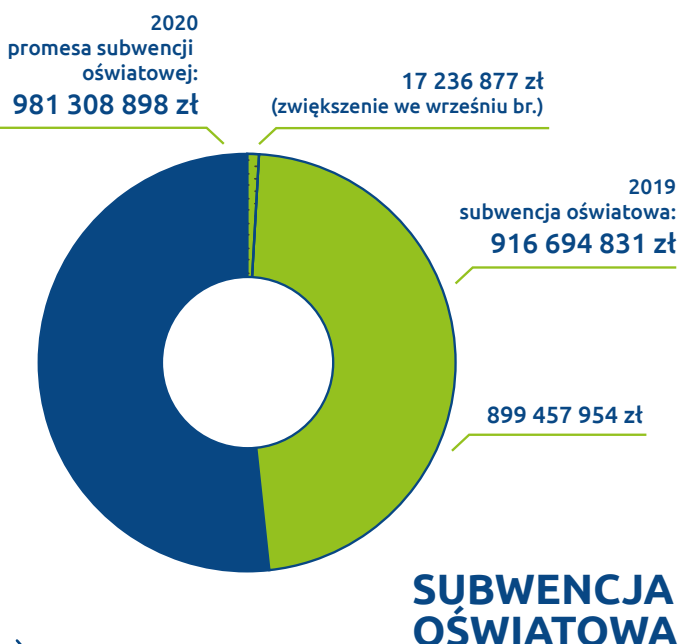
udziały w podatkach PIT i CIT:
2 014 774 035 zł

DOCHODY 2020
6 212 562 472 zł

CO KOSZTUJE NAJWIĘCEJ?

Będzie więcej „zielonych” inwestycji

Budżet Miasta Krakowa 2020

Budżet Krakowa na 2020 r. jest rekordowy – zarówno pod względem wydatków, jak i dochodów. Jedne i drugie wzrosły o 11 proc. Jak co roku najwięcej będzie kosztować oświata. Sporo wydatków pochłonie szybka i wygodna sieć transportu zbiorowego. Miasto zainwestuje też więcej pieniędzy w zieleń.

Tadeusz Mordarski

Władze miasta przedstawiły budżet na nadchodzący rok. Wiadomo już, że wydatki Krakowa wyniosą 6 mld 657 mln zł, a dochody – 6 mld 212 mln zł. To oznacza deficyt w wysokości 445 mln zł. Zostanie on sfinansowany z kredytów zaciągniętych przez Miasto.

Dochody – środki dostajemy i od razu wydajemy

Prezydent Jacek Majchrowski podkreśla, że budżet miasta co prawda rośnie, jednak dla części pieniędzy Miasto jest tylko „przystankiem” w drodze do ich właściwych odbiorców. – To są środki, które dostajemy i od razu wydajemy. Mam na myśli np. obsługę programu 500+ oraz pieniądze na edukację. Słyszysz się, że miasta mają taki dopływ gotówki, że nie wiedzą, co z nią robić, ale nie mówi się, czego władza centralna od nas wymaga, a wymaga bardzo wiele – mówi prezydent Krakowa.

Jak podkreślają władze miasta, prace nad budżetem nie były łatwe – m.in. ze względu na zmiany w Ustawie o PIT (zerowy PIT dla osób poniżej 26. roku życia, obniżenie stawki PIT z 18 proc. do 17 proc., zwiększenie kosztów uzyskania przychodu – przyp. red.). – Wciąż nie wiemy, jakie będą następstwa makroekonomiczne (zmian ustawowych – przyp. red.) dla naszego budżetu. Środki, które Miastu przysługują w ramach podatku PIT, systematycznie się zmniejszają, a przecież przynależna Miastu część podatku PIT i CIT to jednak ważne źródło finansowania. Projektowany budżet jest mocno napięty i nie ukrywamy, że prace nad nim były trudne – komentuje zastępca prezydenta miasta Andrzej Kulig.

Władze Krakowa szacują, że gdyby nie nowe zapisy ustawowe, wzrost dochodów z PIT mógłby osiągnąć poziom ok. 15 proc., czyli wpływy dla budżetu Krakowa z udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych mogłyby się zwiększyć o 260 mln zł. Tymczasem w związku ze zmianami w przepisach w 2020 r. dochody z PIT urosną nie o 260 mln zł, ale o 55 mln zł, i w sumie Miasto uzyska z PIT kwotę w wysokości 1 mld 824 zł.

Pieniądze z PIT w 2020 r. będą stanowić 29 proc. dochodów miasta. 32 proc. (2 mld 14 mln zł) to dotacje z budżetu państwa i subwencje na różne zadania. Największym transferem jest subwencja oświatowa, którą w 2020 r. planuje się na poziomie 981 mln zł (tzw. promesa). Dochody własne miasta – zależne od gminy m.in. wpływy z podatku od nieruchomości, opłaty za wywóz śmieci czy wpływy ze sprzedaży biletów komunikacji miejskiej – są planowane na poziomie 1 mld 905 mln zł, a środki ze źródeł zagranicznych – 277 mln zł.

Wydatki – Kraków gra w zielone

Jak podkreśla prezydent Krakowa, w 2020 r. zakłada się znaczny wzrost wydatków bieżących, czyli na sprawne funkcjonowanie miasta. Środki przeznaczane na ten cel zwiększono o ponad 12 proc. w stosunku do roku 2019. Będzie to w sumie 5 mld 489 mln zł.

– Najwięcej wydamy tradycyjnie na oświatę, wydatki na nią stanowią aż 27 proc. całości budżetu – mówi Jacek Majchrowski. Zastępca prezydenta z kolei dodaje: – Środki na edukację musimy zabezpieczyć w pierwszej kolejności. Szacujemy, że na oświatę wydamy 1 mld 700 mln zł. Dla porównania – w 2019 r. było to 1 mld 535 mln zł.

Na zadania związane z transportem i łącznością Kraków w 2020 r. przeznaczy – podobnie jak w roku ubiegłym – ponad 760 mln zł, co stanowi 14 proc. wszystkich wydatków.

Znacząco wzrosną też środki przeznaczane na wsparcie dla rodzin, w sumie będą to 933 mln zł (dla porównania – w 2019 r. ►

► na ten cel zaplanowano 528 mln zł). Kwota ta stanowić ma 17 proc. wszystkich wydatków. Miasto musi uwzględnić w budżecie koszty gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (8 proc. budżetu), administracji publicznej (7 proc.), pomocy społecznej (6 proc.) oraz kultury i ochrony dziedzictwa (4 proc.).

Jak podkreślają władze Krakowa, więcej środków niż w ubiegłym roku zarezerwowano na zielen. Przewidziano na ten cel 180 lub 210 mln zł. – Kwota ta zależy od sposobu liczenia, jednak w każdym razie to obecnie maksimum możliwości Miasta. Przypomnę tylko, że niedawno walczyliśmy o 100 mln zł na zielen – zaznacza Jacek Majchrowski.

Zastępca prezydenta Andrzej Kulig dodaje: – Zagospodarowane ostatnio tereny zielone wymagają ciągłej troski. O to, co kiedyś było nieuporządkowanymi chaszczami, a niedawno stało się skwerem czy parkiem kieszonkowym, trzeba systematycznie dbać. Miasto ponadto zainwestuje m.in. w przebudowę parku Zakrzówek, parku Jerzmanowskich, parku Jordana czy rewitalizację kamieniołomu Libana, nowohuckich podwórek i parku sensorycznego na os. Tysiąclecia.

Nie będzie cięcia inwestycji

W budżecie założono też wzrost wydatków majątkowych – wzrosły one o 3 proc. W przyszłorocznym budżecie zarezerwowano na nie środki w wysokości 1 mld 168 mln zł, w tym na program inwestycyjny miasta (1 mld 138 mln zł), na który składają się m.in. inwestycje strategiczne, czyli ważne dla całego Krakowa. Miasto wyda w 2020 r. 463,2 mln zł – przy czym niemal 179 mln zł będzie pochodziło ze środków zewnętrznych, które nie podlegają zwrotowi.

Władze Krakowa podkreślają, że zrobią wszystko, by nie rezygnować z kontynuowania rozpoczętych już inwestycji. – Musieliśmy zapewnić środki na ich dokończenie, inaczej można by nas posądzić o niegospodarność. Będziemy kontynuować np. rozbudowę ul. Igołomskiej oraz prace na al. 29 Listopada, a także na ulicach Kocmyrzowskiej i Myślenickiej. Nie rezygnujemy także z budowy linii tramwajowej Krowodrza Górka – Górka Narodowa ani z przygotowań do budowy linii Ci chy Kącik – Azory – wylicza Andrzej Kulig.

Miasto planuje też modernizację torowisk tramwajowych, budowę parkingu Park&Ride w Bronowicach, stacji Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej w Swoszowicach i przystanku kolejowego na Prądniku Czerwonym.

W budżecie na 2020 r. uwzględniono również środki na trzy przedsięwzięcia strategiczne w dziedzinie kultury. Są to: rewaloryzacja Pałacu Krzysztofory, budowa Centrum Muzyki oraz remont siedziby Muzeum Inżynierii Miejskiej, gdzie powstanie nowoczesne Muzeum Nauki i Techniki. Przewidziano również środki m.in. na adaptację budynku dawnej Zbrojowni na Muzeum Fotografii i rewitalizację fortecy Łapianka.

Największą inwestycją w infrastrukturę sportową jest budowa basenu przy ul. Eisenberga. W planach Miasto ma ponadto rewitalizację boisk oraz budowę basenów przy szkołach podstawowych numer 5 i 155.

Zaplanowano też inwestycje programowe, których celem jest podniesienie komfortu życia krakowian. Przeznaczono na nie kwotę w wysokości 463 mln zł. – W planach mamy np. modernizację ul. Królowej Jadwigi, przewidujemy też sfinansowanie prac na ul. Bieżanowskiej, Klasztornej i Glinnik – wyjaśnia zastępca prezydenta.

58 mln zł zarezerwowano m.in. na inwestycje programowe związane z oświatą – tutaj należy wspomnieć choćby o budowie szkół na os. Gotyk i os. Kliny oraz o termomodernizacji budynków oświatowych.

Blisko 50 mln zł zostanie przeznaczonych na przedsięwzięcia programowe związane ze zdrowiem – planowane są m.in. termomodernizacja Szpitala Specjalistycznego im. S. Żeromskiego oraz przebudowa Szpitala Miejskiego Specjalistycznego im. G. Narutowicza i Miejskiego Centrum Opieki. Ponad 20 mln zł zabezpieczono na mieszkalnictwo, w tym m.in. na budowę zespołu budynków mieszkalnych przy ulicach Przyzby, Zalesie oraz Wańkowicza. – Na liście wydatków istotną pozycją jest też opieka nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, gdyż ciągle rośnie grupa krakowian wymagających tego rodzaju wsparcia – wyjaśnia Andrzej Kulig. Wskazuje tu m.in. na inwestycje w Miejskim Centrum Opieki czy planowane nowe miejsca w domach pomocy społecznej.

Większe niż w latach poprzednich będą też wydatki na administrację publiczną. Przewidziano na ten cel ponad 392 mln zł, podczas gdy w 2019 r. było to ponad 360 mln zł. Jak tłumaczy wiceprezydent Kulig, jest to spowodowane koniecznością modernizacji systemu informatycznego całej gminy.

Tony Kushner

ANIOŁY W AMERYCE

Reżyseria:

Małgorzata Bogajewska

Premiera:

7 grudnia 2019

Duża Scena

**TEATR
LUDOWY**

fot. Bogusław Świerzowski

Kraków spłaca swoje zobowiązania bez problemu

O budżecie Krakowa, inwestycjach i kredytach z Jackiem Majchrowskim, Prezydentem Miasta Krakowa, rozmawia Tadeusz Mordarski.

Przy planowaniu budżetu, czy to domowego czy miejskiego, często mamy do czynienia z tzw. efektem „za krótkiej kotłdry”. Oznacza to, że zawsze są wydatki, na które brakuje pieniędzy, a w wypadku budżetu gminy – że nie da się zadowolić wszystkich mieszkańców. Gdyby więc w kasie Miasta pojawiły się dodatkowe pieniądze, na co wydałby je Pan w pierwszej kolejności?

Jack Majchrowski: Gdybym miał taką możliwość, to pewnie dłuższa byłaby lista inwestycji, szczególnie tych drobnych typu naprawa chodnika czy załatwienie dziur, bo tutaj potrzeby są zawsze duże. Uważam, że warto byłoby też przeznaczyć większe sumy na dofinansowanie Domów Pomocy Społecznej i remonty szpitali. Od wielu lat konsekwentnie to robimy – tworzymy nowe miejsca w DPS-ach i doposażamy miejskie lecznice, ale nie ma co ukrywać: nie jesteśmy społeczeństwem, które młódnieje, więc i potrzeby rosną.

Z powodu obniżki PIT Miasto będzie musiało zrezygnować z niektórych wydatków. Na czym trzeba będzie oszczędzać w przyszłym roku?

JM: Muszę pewne sprawy wyjaśnić. Wpływ z PIT z pewnością będzie wyższy niż w tym roku, ale z powodu różnych decyzji władz centralnych – jak choćby „PIT 0” dla młodych ludzi, rosnące tzw. „Janosikowe”, podniesienie płacy minimalnej, a co za tym idzie podwyższenie cen różnych usług, z których Miasto przecież też korzysta – w sumie będziemy mieli do dyspozycji skromniejszą kwotę na wykonanie zadań, które nie należą do naszych obowiązków. Nie ukrywamy, że oszczędności szukaliśmy w inwestycjach, których realizacja – mimo że była planowana – jeszcze się nie rozpoczęła. Uznaliśmy, że możemy je odłożyć w czasie. Uspokajam jednak, że wszystkie rozpoczęte inwestycje będą kontynuowane. Nie zrezygnujemy też z żadnych wydatków, które wpływają na sprawne funkcjonowanie miasta.

Czy przy planowaniu inwestycji drogowych uwzględniono koszty związanych z tym korków i utraconych korzyści dla mieszkańców? Według ekspertów firmy Deloitte takie szacunki często wskazują, że dla rozwoju miasta korzystniejszy jest droższy, ale krótszy remont.

JM: Zgadzam się, ale trzeba też pamiętać, że to najczęściej wcale nie jest kwestia pieniędzy. To odwieczny spór pomiędzy korzystającymi z danej ulicy a mieszkającymi przy niej. Ci pierwsi często pytają w komentarzach na forach, dlaczego remont nie jest przeprowadzany także w nocy, tak by mógł się skończyć szybciej. Mieszkańcy w tym samym czasie ślą pisma z prośbą, by prace kończyły się już po południu, żeby mieli szansę wypocząć w swoich mieszkaniach i np. otworzyć okna. Druga sprawa to kwestie technologii. Jeżeli po wykonaniu nawierzchni i położeniu torów tramwaj może wjechać na torowisko dopiero po kilku czy kilkunastu dniach, żeby materiały odpowiednio się związały, to nic na to nie poradzimy. Czekamy.

Zadłużenie Miasta wynosi ok. 2,8 mld zł, czyli ponad 3,5 tys. zł na mieszkańca. Co to w praktyce oznacza dla przeciętnego Kowalskiego?

JM: Nic. Dla mieszkańca nie są one żadnym zauważalnym obciążeniem. Czy kredyty są potrzebne? Tak jak niewielu z nas stać na kupno nowego mieszkania za gotówkę, tak Miasto musi pożyczać pieniądze, by sfinansować kosztowną inwestycję czy np. mieć na wkład własny przy inwestycjach dofinansowywanych z funduszy zagranicznych. Proszę pamiętać, że sam kredyt nie jest problemem, jeżeli stać nas na spłatę rat. A Kraków spłaca swoje zobowiązania bez problemu.

Tak jak niewielu z nas stać na kupno nowego mieszkania za gotówkę, tak Miasto musi pożyczać pieniądze, by sfinansować kosztowną inwestycję, czy np. mieć na wkład własny przy inwestycjach dofinansowywanych z funduszy zagranicznych. Proszę pamiętać, że sam kredyt nie jest problemem, jeżeli stać nas na spłatę rat. A Kraków spłaca swoje zobowiązania bez problemu.

Ósmoklasiści na 100 procent! / fot. Bogusław Świerczowski

Ósmoklasiści na 100 procent!

Krzysztof Kosiorowski, Zofia Przybylska, Olga Partyka, Emilia Jakubiec, Magdalena Szczepanik, Karolina Grądział – to szóstka wyjątkowych absolwentów krakowskich szkół podstawowych, którzy w minionym roku szkolnym dokonali niezwykłego wyczynu!

Tomasz Kobylański

Z każdego przedmiotu zdawanego na egzaminie ósmoklasisty osiągnęli maksymalny możliwy wynik, czyli 100 proc.! Jest się czym chwalić, bo takim osiągnięciem w całej Małopolsce może się szczycić zaledwie 15 ósmoklasistów, z czego sześćoro to uczniowie krakowskich szkół.

Zdolnym uczniom osobiście pogratulował prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, który wręczył im ustanowione w tym roku

nagrody „Ósmoklasista 100%” oraz drobne upominki i listy gratulacyjne. Do uczniów trafiły także nagrody pieniężne w wysokości 1 tys. zł każda. – Można powiedzieć, że pokonaliście wszystkich. Osiągnęliście najlepsze rezultaty spośród 33 tys. uczniów w Małopolsce. To nie lada osiągnięcie i ogromny wysiłek. Chciałbym wam serdecznie pogratulować, a także podziękować waszym nauczycielom i opiekunom, którzy was inspirowali i zachęcali do nauki – powiedział prezydent Jacek Majchrowski.

Nagroda „Ósmoklasista 100%” została w tym roku przyznana przez Gminę Miejską Kraków po raz pierwszy. Miasto włączyło ją do Krakowskiego Programu Wspierania Uzdolnionych Uczniów, który przewiduje również inne formy nagradzania i motywowania uczniów osiągających wysokie wyniki w nauce. Są to: Laur Olimpijski, Nagroda Edukacyjna Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa, Stypendium Prezydenta Miasta Krakowa im. Juliusza Lea, List Gratulacyjny, dofinansowanie obozów naukowych, jak również inne formy wsparcia ucznia uzdolnionego, związane z reprezentowaniem Polski w olimpiadach międzynarodowych.

Tegorocznymi krakowskimi laureatami są absolwenci: SP nr 67 im. Władysława Łokietka, SP nr 72 im. Teofila Lenartowicza, SP nr 92 im. Bohaterów Westerplatte, SP nr 62 im. kmdr. por. Franciszka Dąbrowskiego, Publicznej Szkoły Podstawowej Sióstr Prezentek oraz Publicznej Szkoły Podstawowej Sióstr Salezjanek im. bł. Laury Vicuna.

Viki Gabor wygrała Eurowizję Junior!

Wiktorija Gabor, 12-letnia zwyciężczyni 17. Konkursu Piosenki Eurowizji dla Dzieci 2019, urodziła się w Niemczech, wychowywała w Wielkiej Brytanii, a niedawno zamieszkała z rodziną w Krakowie, w Nowej Hucie. Jest uczennicą Szkoły Podstawowej nr 37 im. Juliana Tuwima w Krakowie. Serdecznie gratulujemy wielkiego sukcesu!

fot. Serecki / Wikipedia

Aleksandra Mikolaszek

Zespół deficytu natury (NDD) to zjawisko, które dotyczy coraz większej części naszego społeczeństwa, zwłaszcza dzieci. To one najdotkliwiej odczuwają jego skutki, ponieważ w momencie najbardziej dynamicznego rozwoju psychicznego i fizycznego zostają pozbawione bodźców, których nie można zastąpić niczym innym.

zdjęcia: archiwum ZZM

Ogród z klasą

Każde kolejne pokolenie wydaje się bardziej oddzielone od natury niż poprzednie. Zwrot dzieci ku naturze ma fundamentalne znaczenie dla ich zdrowia fizycznego i psychicznego oraz kondycji duchowej. Silne powiązania między dzieckiem a jego środowiskiem naturalnym można zbudować tylko wtedy, gdy przebywanie na świeżym powietrzu to część rutyny szkolnej i rodzinnej.

Chcemy ją wypracować, zapraszając krakowskie szkoły do udziału w projekcie „Ogród z klasą”. Zagospodarowanie

przyszkolnego terenu to coś więcej niż stworzenie ogrodu w dosłownym tego słowa znaczeniu. To również nadanie mu funkcji, które pozwolą, aby miejsce to stało się dodatkową klasą, zieloną pracownią, miejscem pozytywnie stymulującym zdobywanie wiedzy nie tylko w zakresie przyrody, biologii czy ekologii. Ciekawy, zachęcający do eksploracji, eksperymentowania i pracy ogród to narzędzie edukacyjne dla nauczycieli różnych przedmiotów.

Szkola, osiągając w tym projekcie najwyższy certyfikat w czterostopniowej

skali, zyskuje przestrzeń, której odpowiednie wykorzystanie może wzbogacić program nauczania, kształtować postawy, pomóc w rozwoju kompetencji społecznych, zmianie nawyków i stylu życia oraz we wzmacnianiu poczucia odpowiedzialności i sprawczości. Szkoły angażujące się w program „Ogród z klasą” dają uczniom szansę na uczestnictwo w różnych długofalowych projektach, co ma ogromne znaczenie w kształceniu kompetencji wykorzystywanych w późniejszym dorosłym życiu.

Pierwszy nabór szkół do projektu „Ogród z klasą” trwa do końca grudnia bieżącego roku. W lutym 2020 r. wyłonionych zostanie 18 placówek (po jednej w każdej dzielnicy), które przy wsparciu Zarządu Zieleni Miejskiej, pod okiem fachowca rozpoczną prace nad tworzeniem bądź doskonaleniem istniejącego już przyszkolnego ogrodu. Aby wziąć udział w programie, należy zgłosić się za pośrednictwem formularza zamieszczonego na naszej stronie: zsm.krakow.pl (ścieżka: Dla mieszkańców / Edukacja / Ogród z klasą). W zakładce „Ogród z klasą” znajdują się również wszystkie szczegółowe informacje na temat projektu, zasad przyznawania certyfikatów oraz zalet płynących z uczestnictwa dla uczniów, nauczycieli oraz rodziców.

Wspólnie zadbajmy, aby naszym dzieciom nie zabrakło codziennego kontaktu z naturą. To szansa na lepszą jakość życia teraz i w przyszłości. Przyszkolny „Ogród z klasą” ją zapewnia.

Nabór szkół do projektu „Ogród z klasą” trwa do końca grudnia bieżącego roku

Izabela Haupt

To właśnie w Krakowie polscy i zagraniczni specjaliści w dziedzinie tyflopedagogiki, jak również przedstawiciele zrzeszeń i organizacji skupiających osoby niewidome i słabowidzące, po raz pierwszy mieli możliwość podyskutować w szerokim gronie na temat wyzwań oraz osiągnięć w zakresie nauczania dzieci i młodzieży z dysfunkcją narządu wzroku.

zdjęcia: Bogusław Świerzowski

Międzynarodowy Kongres Tyflopedagogiczny w Krakowie

9 listopada w Centrum Kongresowym ICE Kraków odbyło się wyjątkowe wydarzenie – Międzynarodowy Kongres Tyflopedagogiczny, poświęcony potrzebom edukacyjnym i zawodowym osób niewidomych oraz wsparciu procesu rewalidacji. Współorganizatorami Kongresu były: Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niewidomych i Słabowidzących „Nadzieja” oraz Miasto Kraków przy współpracy naukowej z Uniwersytetem Pedagogicznym.

W imieniu gospodarza miasta Jacek Majchrowski spotkanie otworzył

pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. osób niepełnosprawnych Bogdan Dąsał. W konferencji wzięło udział ponad 200 uczestników. Wśród zagranicznych panelistów znaleźli się przedstawiciele placówek dydaktycznych dla dzieci niewidomych i niedowidzących ze słowackiej Lewoczy, niemieckiego Marburga oraz partnerskich miast Krakowa – Budapesztu i Lwowa.

Jesień 2019 r. to wyjątkowo bogaty w wydarzenia czas dla krakowskiego środowiska tyflopedagogicznego. Inicjator

i współorganizator Kongresu Stowarzyszenie „Nadzieja” obchodziło niedawno jubileusz 20-lecia swojego istnienia. Powstało ono w 1999 r. z inicjatywy rodziców dzieci niewidomych i niedowidzących oraz tyflopedagogów skupionych w dziale wczesnego wspomagania przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących w Krakowie przy ul. Tynieckiej 6, aby działać na rzecz ośrodka i jego uczniów. Celem Stowarzyszenia jest szeroko rozumiana pomoc niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży z dysfunkcją wzroku poprzez organizowanie profilowanych obozów letnich i zimowych; rozwijanie i propagowanie sportu, turystyki, czynnego wypoczynku i aktywnego trybu życia; zakup pomocy rehabilitacyjnych, dydaktycznych i optycznych. Od grudnia 2010 r. Stowarzyszenie „Nadzieja” posiada status Organizacji Pożytku Publicznego.

W ramach swojego jubileuszu „Nadzieja” zainicjowała przyznawanie nagrody „Ludwiczka” – za wybitne zasługi na rzecz środowiska osób niewidomych i słabowidzących w naszym mieście. Pierwszym laureatem nowo ustanowionej nagrody został prezydent Krakowa Jacek Majchrowski, który odebrał pamiątkową statuetkę podczas uroczystej Gali Jubileuszowej zorganizowanej 17 października br. w Hali 100-lecia KS Cracovia.

„Ludwiczek” to nagroda za wybitne zasługi na rzecz środowiska osób niewidomych i słabowidzących w Krakowie – jej pierwszym laureatem został prezydent Jacek Majchrowski

fot. Bogusław Świerzowski

prof. dr hab. n. med. Adam Windak
kierownik Zakładu Medycyny Rodzinnej
Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium
Medicum, konsultant krajowy ds. medycyny
rodzinnej w latach 2012–2014, przewodniczący
zespołu konsultacyjnego ds. ochrony zdrowia
do 2015 r., ekspert w zakresie podstawowej
opieki zdrowotnej i medycyny rodzinnej

**Stan zdrowia krakowian
w porównaniu
z mieszkańcami
innych regionów kraju
paradoksalnie nie
jest taki zły, mimo
takich problemów jak
zanieczyszczone powietrze.
Wydaje się, że walka ze
smogiem w ostatnich
latach zaczyna przynosić
efekty.**

Jaki jest stan zdrowia krakowian?

O zadaniach nowo powołanej Krakowskiej Rady Zdrowia oraz zdrowiu krakowian z prof. dr. hab. n. med. Adamem Windakiem, przewodniczącym KRZ, rozmawia Tadeusz Mordarski.

Krakowska Rada Zdrowia ma doradzać prezydentowi miasta. Jakie będą pierwsze porady w zakresie ochrony zdrowia?

Adam Windak: Krakowska Rada Zdrowia w żaden sposób nie zastępuje ciał samorządowych, a przedmiotem jej zainteresowania jest głównie Miejski Program Ochrony Zdrowia „Zdrowy Kraków”. Staramy się przede wszystkim śledzić kwestie związane z funkcjonowaniem tego programu, by móc zaproponować jego usprawnienie – głównie w postaci nowej edycji na lata 2022–2024, żeby dostosowywać się do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

Jakie są zatem aktualne potrzeby zdrowotne krakowian i jak one się zmieniają?

AW: Stan zdrowia krakowian w porównaniu z mieszkańcami innych regionów kraju paradoksalnie nie jest taki zły, mimo takich problemów jak zanieczyszczone powietrze. Wydaje się, że walka ze smogiem w ostatnich latach zaczyna przynosić efekty. Wyzwaniem będą zmiany demograficzne – populacja Krakowa, podobnie jak całej Polski, starzeje się, przybywa ludzi w wieku podeszłym, a oni mają specyficzne potrzeby związane z jednej strony z ochroną zdrowia, a z drugiej – z zapewnieniem bezpieczeństwa socjalnego. Pewne potrzeby będą wynikały z rozwoju nauki – wyzwaniem będzie zapewnienie mieszkańcom dostępu do nowych technologii medycznych, do nowych sposobów diagnozowania i leczenia.

A jakie uwagi ma Pan do obecnego funkcjonowania systemu zdrowia w Krakowie?

AW: System ochrony zdrowia w Krakowie nie jest wolny od tych bolączek, które dotyczą całego systemu zdrowia w naszym kraju. To choćby problem niedofinansowania. Ale finansowanie świadczeń zdrowotnych jest w niewielkim stopniu zależne od samorządów, a w znacznym – od systemu publicznego.

Co można w tym systemie zdrowia usprawnić, patrząc z perspektywy samego miasta?

AW: Prezydent miasta ma pewne możliwości w dziedzinie profilaktyki czy promocji zdrowia. Kraków systematycznie od kilkunastu lat wdraża programy profilaktyczne i uzupełnia to, czego w ramach systemu publicznego, finansowanego ze składek zdrowotnych, nie można zapewnić mieszkańcom. Sporo osób korzysta z tych programów profilaktycznych.

Prezydent jest też organem założycielskim dla dwóch szpitali miejskich i może mieć wpływ na poprawę ich działania. Większość lecznic, które działają na terenie miasta, to jednak placówki podlegające Marszałkowi Województwa czy Uniwersytetowi Jagiellońskiemu.

Wspomniał Pan o programie „Zdrowy Kraków”. Jakie są jego efekty?

AW: Myślę, że program zwiększa dostęp do pewnych świadczeń. Mamy też efekty jeśli chodzi o ochronę przed chorobami zakaźnymi – choćby program szczepień przeciwko grypie spowodował zmiany w świadomości mieszkańców: wiedzą więcej o potrzebie szczepień, ewentualnych powikłaniach pogrypowych, a przede wszystkim o tym, że taki program w ogóle funkcjonuje i że mogą z niego korzystać. Prowadzone są programy ochrony przed konsekwencjami chorób układu krążenia, miażdżycy, nadciśnienia, cukrzycy – to projekty innowacyjne, bo w Krakowie obejmują swym zasięgiem także ludzi młodych.

Mówił Pan o świadomości, edukacji, profilaktyce... A ja mam wrażenie, że mieszkańcy nie mają podstawowej wiedzy: kiedy należy udać się do lekarza pierwszego kontaktu, kiedy do lekarza opieki nocnej, a w jakim przypadku kierować się na SOR.

AW: To bolączka typowa dla całego systemu ochrony zdrowia i pewnie wyzwanie dla władz miasta, by szerzyć informacje. Ale trzeba mieć świadomość, że często problemem jest nie brak wiedzy, a utrudniony dostęp do świadczeń – pacjenci idą na SOR, bo mają przeświadczenie, że pewne badania specjalistyczne będą mieli wykonane szybciej. Ważna jest więc tutaj poprawa funkcjonowania systemu publicznego i zwiększenie nakładów na służbę zdrowia.

Miejsce Przyjazne Rodzinom z Dziećmi

14 listopada 2019 r. odbyła się uroczysta Gala Plebiscytu „Miejsce Przyjazne Rodzinom z Dziećmi”, podczas której 26 laureatom wręczono stosowne certyfikaty. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele podmiotów, które w swoich placówkach aktywnie podejmują działania na rzecz tworzenia udogodnień dla rodzin z dziećmi, a także zaproszeni goście.

Małgorzata Wawrzyńska

Podczas gali goście mogli wysłuchać minikoncertu kwartetu smyczkowego Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. B. Rutkowskiego w Krakowie.

Celem plebiscytu – nowego przedsięwzięcia Gminy Miejskiej Kraków – jest zebranie i dostarczenie krakowskim rodzinom informacji o miejscach wyjątkowych i przyjaznych, w których bez przeszkód mogą uczestniczyć w życiu społeczno-kulturalnym naszego miasta.

Certyfikaty przyznano w pięciu kategoriach: I – Hotele, gastronomia i rozrywka, II – Firmy produkcyjne, obiekty handlowo-usługowe i mieszkalne, III – Kultura, sport i rekreacja, IV – Urzędy i edukacja, V – Zdrowie. Do projektu można było zgłosić podmioty działające w wymienionych dziedzinach, z zastrzeżeniem, że w konkursie nie mogą brać udziału instytucje, których głównym zadaniem jest działanie na rzecz rodzin z dziećmi i które mają to zapisane w swym statucie.

W trakcie naboru do plebiscytu wpłynęło 81 zgłoszeń (były to wnioski zarówno od samych podmiotów, jak i ich klientów, pełnoletnich osób fizycznych). Weryfikacji miejsc – podczas ponad 60 wizji – dokonywała powołana Kapituła Konkursowa złożona z Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rodziny, pracowników Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia

Laureaci plebiscytu / fot. Bogusław Świerzowski

oraz przedstawiciela krakowskich rodzin z dziećmi.

Decyzją Prezydenta Miasta Krakowa 26 placówek otrzymało Certyfikat Miejsca Przyjaznego Rodzinom z Dziećmi – jako wzorcowe przykłady dobrych praktyk i podejmowania działań wspierających krakowskie rodziny. Wyróżnione placówki oznaczone zostaną także specjalną naklejką jako Miejsce Przyjazne Rodzinom z Dziećmi.

Należy docenić fakt, że wszystkie podmioty biorące udział w tegorocznym plebiscytcie są otwarte na przyjęcie krakowskich rodzin i szczególnie pozytywnie nastawione na wprowadzanie nowych rozwiązań odpowiadających na potrzeby wymagających klientów, jakimi są niewątpliwie rodziny z dziećmi.

Samorządy prorodzinne

Podczas pierwszej Europejskiej Konwencji Gmin Przyjaznych Rodzinie, która 19 listopada odbyła się w Brukseli, w siedzibie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Europejskiego Komitetu Regionów, Kraków dołączył do pilotażowego programu Europejskiej Sieci Samorządów Przyjaznych Rodzinie.

Anna Latocha

Siec Samorządów Przyjaznych Rodzinie (ang. European Family Network Municipalities) to nowa inicjatywa promująca lokalne działania na rzecz rodzin. Misją sieci jest zapewnienie europejskim gminom wsparcia, narzędzi i zasobów w celu rozwijania i ulepszania kultury przyjaznej rodzinie.

W ramach sieci Kraków będzie brał udział w opracowywaniu procesu certyfikacji „Gmin Przyjaznych Rodzinie

w Europie”. Certyfikat będzie przyznawany gminom zaangażowanym w realizację polityki prorodzinnej. W trakcie certyfikacji weryfikowane będą m.in.: lokalne zaangażowanie stowarzyszeń rodzinnych, zakres dostępnych świadczeń, działania informacyjne uwzględniające potrzeby rodzin, polityka mieszkaniowa, troska o otoczenie przyjazne rodzinom oraz oferta przedsięwzięć i imprez skierowanych do rodzin. Kraków i Szczecin to pierwsze duże miasta w Polsce, które zostały zaproszone do udziału w tym przedsięwzięciu

i otrzymały dyplomy potwierdzające przynależność do sieci.

W spotkaniu inauguracyjnym prace wzięli udział Marzena Paszkot, Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Rodziny, oraz Mateusz Płoskonka, zastępca dyrektora Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia. – Podczas pierwszej Europejskiej Konwencji Gmin Przyjaznych Rodzinie przedstawiliśmy kompleksowe działania Miasta kierowane do krakowskich rodzin – począwszy od naszych najmłodszych mieszkańców, przez poszczególne etapy życia, a skończywszy na seniorach. Polityka prorodzinna to bardzo ważna część działalności naszego miasta. W Krakowie realizujemy wiele inicjatyw odpowiadających na potrzeby i oczekiwania rodzin; mamy w tym zakresie duże doświadczenie. Tym bardziej cieszy nas zaproszenie do udziału w pilotażowym programie certyfikacji Europejskiej Sieci Samorządów Przyjaznych Rodzinie – podkreśla Marzena Paszkot.

Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

14 listopada

- Forum Metropolii Krakowskiej; briefing na temat realizacji postanowień uchwały antysmogowej dla Małopolski – likwidacji kotłowni bezklasowych do końca 2022 r., foyer Hotelu Qubus, ul. Nadwiślańska

15 listopada

- Konferencja prasowa, podczas której zaprezentowany został projekt budżetu Krakowa na rok 2020, Sala Lea

zdjęcia: Wiesław Majka / UMK

- Wręczenie nagród uczniom, którzy na tegorocznym egzaminie ósmoklasisty osiągnęli maksymalny możliwy wynik, czyli 100 proc., Pawilon Wyspiańskiego

16 listopada

- Ceremonia wręczenia sztandaru wojskowego 3. Regionalnej Bazie Logistycznej (z udziałem prezydenta RP Andrzeja Dudy), plac Zamku Królewskiego na Wawelu

19 listopada

- Spotkanie z wicemercerem Kijowa Wałentynem Mondryjwskim

21 listopada

- Wizyta ambasadora Francji Frédéric Billeta
- Uroczystość wręczenia Nagród Miasta Krakowa A.D. 2019 oraz statuetki Mecenasa Kultury Krakowa 2018, Teatr Variété, ul. Grzegorzeczka

22 listopada

- Podpisanie porozumienia pomiędzy Gminą Miejską Kraków, Okręgową Izbą Radców Prawnych oraz Okręgową Radą Adwokacką w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej
- Gala obchodów 100-lecia Klubu Sportowego „Korona”, ul. Kalwaryjska

Więcej wydarzeń miejskich oraz fotorelacji znajdziesz w OTO FOTOKRONICE Miasta Krakowa: krakow.pl/otofotokronika

Termomodernizacja przychodni trwa

Nowe elewacje, docieplenie budynków i wymiana stolarki okiennej. Właśnie zakończyła się termomodernizacja kolejnych czterech placówek.

Krzysztof Marcinkiewicz

Przychodnie na os. Niepodległości, os. 2. Pułku Lotniczego, ul. Nałkowskiego i przy ul. Młodej Polski to kolejne budynki, których remont właśnie dobiegł końca. Zarząd Budynków Komunalnych w Krakowie dokonuje głębokiej termomo-

dernizacji siedzib przychodni w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, przy wsparciu środków Unii Europejskiej. Projektem objęto 34 instytucje na terenie całego miasta. W 2019 r. zostaną zakończone prace zarówno związane z dociepleniem elewacji, jak i modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w 19 budynkach. Wartość pro-

jektu szacuje się na ok. 28,5 mln zł. Remonty mają wpływ nie tylko na estetykę, lecz przede wszystkim pozwalają zmniejszyć zapotrzebowanie budynków na energię, przez co te stają się bardziej ekologiczne.

W ramach termomodernizacji budynków przychodni wykonywana jest hydroizolacja fundamentów, ocieplenie stropu granulatem z wełny, a także wymiana obróbek blacharskich, docieplenie ścian szczytowych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej. W projekcie zawsze przewidziane jest czyszczenie i malowanie elewacji oraz wymiana oświetlenia zewnętrznego i instalacji odgromowej.

Złota Rączka pomoże!

Miejiska „Złota Rączka” ma na celu zapewnienie nieodpłatnej pomocy seniorom w drobnych, domowych naprawach. Projekt skierowany jest do osób powyżej 60. roku życia, w pierwszej kolejności samotnych i niepełnosprawnych, prowadzących jednoosobowe gospodarstwo. Zakres pomocy obejmuje drobne naprawy, niewymagające natychmiastowej interwencji, specjalistycznej wiedzy lub uprawnień, jak również niepociągające za sobą dużych nakładów finansowych. Naprawy wykonywane są wyłącznie w lokalu zamieszkiwanym przez osobę ubiegającą się o pomoc. Materiały niezbędne do wykonania prac np. uszczelka, silikon zapewniane są przez osobę ubiegającą się o wsparcie, a narzędzia będzie mieć pracownik MOPS.

Jak uzyskać wsparcie w ramach programu? Wystarczy zadzwonić na numer 12 616-78-14 i wskazać, jakiego rodzaju pomoc jest potrzebna. Przyjęcie zgłoszenia wymaga podania danych kontaktowych, a także poinformowania o wieku i sytuacji, w jakiej znajduje się osoba ubiegająca się o usługę. Potem pozostaje już tylko czekać na kontakt „Złotej Rączki” w celu potwierdzenia i umówienia wizyty, jeśli po weryfikacji zgłoszenia osoba dzwoniąca zostanie zakwalifikowana do uzyskania nieodpłatnej pomocy w ramach programu. Zrealizowanie usługi potwierdzone jest pisemnie – zgodnie z protokołem wykonania naprawy.

Pary na medal!

Gratulacje, życzenia, radość i wzruszenie – tak wyglądała kolejna w tym roku uroczystość jubileuszy małżeńskich, która odbyła się 19 listopada w Urzędzie Stanu Cywilnego przy ul. Lubelskiej 27. W wydarzeniu uczestniczyła Anna Okońska-Walkowicz, pełnomocnik prezydenta Krakowa ds. polityki senioralnej.

13 spośród 17 uczestniczących w uroczystości par świętowało swoje złote gody, czyli jubileusz 50 lat razem. Do nich trafiły Medale za Długoletnie Pożycie Matżeńskie nadane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz listy gratulacyjne. W ceremonii brały też udział po dwie pary z 60- i 55-letnim stażem.

W tym roku była to już 23. uroczystość wręczenia Medali za Długoletnie Pożycie Matżeńskie. Przed nami jeszcze cztery.

fot. Bogusław Świerzowski

Aktywni seniorzy

Krakowianie w wieku 60+ chętnie korzystają z oferty Centrów Aktywności Seniorów. W poszczególnych dzielnicach Krakowa działa ponad czterdzieści centrów oferujących nieodpłatne zajęcia ruchowe, artystyczne i edukacyjne.

Zajęcia ruchowe (takie jak np. gimnastyka, nordic walking, taniec), nauka języków obcych, obsługi urządzeń mobilnych oraz nowych technologii, spotkania z inspirującymi osobami, aktywności turystyczne, zajęcia plastyczne, a także szachy czy scrabble – to tylko część pozycji z szerokiej oferty Centrów Aktywności Seniora. W większości krakowskich dzielnic takich miejsc dla osób starszych jest już kilka. Organizują nieodpłatne zajęcia edukacyjno-rekreacyjne, pobudzają aktywność społeczną seniorów, zapraszają na spotkania, podczas których powstają ciekawe inicjatywy na rzecz społeczności lokalnej. Z oferty CAS-ów korzystać mogą krakowianie w wieku 60+. Centra organizowane są ze środków miejskich przez organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych. Szczegółowe informacje o ofercie i adresy poszczególnych CAS-ów znajdują się na stronie internetowej: www.dlaseniora.krakow.pl w zakładce: Centra Aktywności Seniorów. Ta strona jest także kompleksowym źródłem aktualnych informacji o przedsięwzięciach organizowanych dla seniorów i inicjatyw, do udziału w których zaproszeni są krakowianie 60+.

 Kraków

ZŁOTA RĄCZKA
pomoc w naprawach dla osób w wieku 60+

Seniorze 60+ potrzebujesz drobnych napraw domowych:
elektrycznych, hydraulicznych, ślusarskich, stolarskich, malarskich i nie wiesz gdzie szukać pomocy dzwoń:

TEL 12 616 78 14

od poniedziałku do piątku w godzinach 08.00 – 15.00 więcej na www.dlaseniora.krakow.pl

fot. Bogusław Świerzowski

Łukasz Franek

dyrektor Zarządu Transportu Publicznego w Krakowie, wcześniej przez prawie trzy lata zastępca Dyrektora ds. Transportu w Zarządzie Infrastruktury Komunalnej i Transportu w Krakowie. Jest odpowiedzialny za organizację transportu zbiorowego i zarządzanie ruchem rowerowym oraz pieszym

Kraków ze swoim ukształtowanym przed erą motoryzacji układem urbanistycznym śródmieścia nie ma innego wyjścia jak ograniczenie liczby samochodów w centrum. Nikt nie wyobraża sobie dzisiaj burzenia domów w celu budowy nowych ulic.

Odciążyć komunikacyjnie centrum

O zmianach w Strefie Płatnego Parkowania i pomysłach na odciążenie komunikacyjne centrum Krakowa mówi Łukasz Franek – dyrektor Zarządu Transportu Publicznego. Rozmawia Kamil Popiela.

15 grudnia wejdą w życie nowe zasady w Strefie Płatnego Parkowania. Co się zmieni?

ŁF: Tego dnia zmienią się przede wszystkim stawki na całym obszarze strefy (mapa s. 18). W każdym z przypadków stawka jest stała za pierwszą i każdą kolejną godzinę parkowania. Zmianie ulegną również stawki abonamentów: w podstrefach A – 500 zł, B – 400 zł, C – 300 zł. Abonament obowiązujący w strefach A, B i C – 750 zł. Z kolei abonament postojowy dla mikroprzedsiębiorcy wyniesie w podstrefach A – 150 zł, B – 100 zł, C – 70 zł. Minimalna opłata za postój wyniesie 2 zł. Do kolejnego poszerzenia strefy dojdzie w lipcu 2020 r. (mapa s. 19).

Jaki jest pomysł Miasta na komunikacyjne odciążenie centrum Krakowa?

ŁF: Kraków ze swoim ukształtowanym przed erą motoryzacji układem urbanistycznym śródmieścia nie ma innego wyjścia jak ograniczenie liczby samochodów w centrum. Nikt nie wyobraża sobie dzisiaj burzenia domów w celu budowy nowych ulic. Stąd zarządzanie mobilnością odbywa się poprzez zachęcanie mieszkańców i turystów do korzystania z komunikacji indywidualnej w mniejszym stopniu niż dotychczas, promowanie transportu zbiorowego, podróży pieszych i rowerowych. Nie chodzi tu jednak o całkowite wyeliminowanie podróży samochodem, ale o bardziej racjonalne wykorzystywanie pojazdów, np. korzystanie z samochodu wyłącznie w przypadku braku możliwości wyboru innego środka transportu lub wspólne użytkowanie jednego pojazdu przez kilka osób.

Istnieje kilka podstawowych sposobów dojścia do tego celu. Wprowadzenie stref ograniczonego ruchu, co Kraków robi już od ponad 30 lat. Wprowadzenie stref czystego transportu – pilotaż jednej z nich właśnie się w mieście skończył i podlega ocenie. Wprowadzenie opłat za parkowanie na poziomie ograniczającym skłonność do korzystania z transportu indywidualnego w sytuacjach, które tego nie wymagają – zmiana wchodzi w życie 15 grudnia. To potwierdza, że Miasto nie czeka. Nie tylko rozmawiamy i planujemy, ale realnie próbujemy odciążyć centrum.

Czy istnieją rozwiązania, które można wprowadzić „od zaraz”?

ŁF: W zasadzie Kraków wszystkie możliwe rozwiązania już wdrożył. Wśród nich znalazł się wspomniany projekt Strefy Czystego Transportu, który wprowadzony został na obszarze kwartału Kazimierz. Ustawa o elektromobilności przyjęta przez polski parlament kilka miesięcy wcześniej przyznała samorządom prawo regulowania dostępu do wybranych obszarów miasta konkretnym pojazdom, mając na uwadze poziom emisyjności.

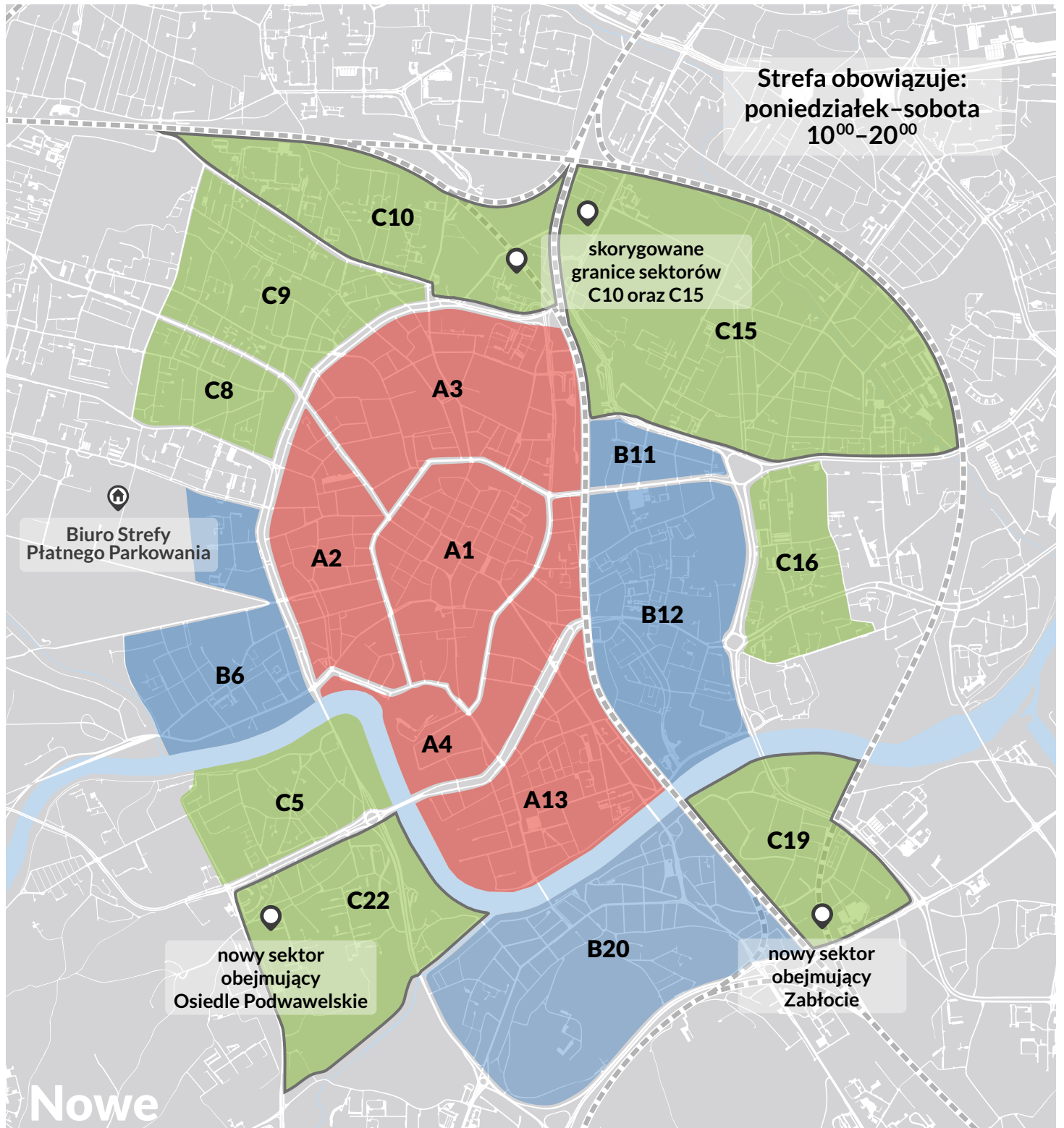
Władze Krakowa zdecydowały się wypróbować rozwiązanie na małym obszarze, by dokonać praktycznego testu nowych przepisów oraz koniecznych działań organizacyjnych, jakie muszą być podjęte po stronie władz Krakowa, ale również ewentualnych korekt legislacyjnych. Jesteśmy dzięki temu o krok przed innymi miastami, ponieważ po wprowadzeniu strefy nastąpiło badanie rzeczywistej emisji spalin samochodów poruszających się po krakowskich ulicach, które pozwoliło ocenić prawdziwy poziom zanieczyszczeń z transportu drogowego. Na co dzień inżynierowie ruchu wprowadzają również rozwiązania w zakresie organizacji ruchu, które poprawiają warunki dla transportu zbiorowego, rowerzystów i pieszych, jak np. czasowy zakaz ruchu na ul. Dominikańskiej.

Kiedy będzie można stwierdzić, czy zmiany w strefie przyniosły oczekiwany efekt?

ŁF: Analizę można przeprowadzić dopiero po kilku miesiącach, gdy zachowania komunikacyjne mieszkańców się w pełni ukształtują. Przyjętymi metodami monitorowania rezultatów wdrożenia zmian opłat w Strefie Płatnego Parkowania są bezpośrednio obszarowa zajętość miejsc parkingowych, która nie powinna przekroczyć 85 proc., oraz tzw. rotacja, czyli średnia liczba samochodów parkujących na jednym miejscu parkingowym w ciągu dnia. Wskaźniki pośrednie to m.in. wzrost liczby podróży odbywanych środkami transportu publicznego, rowerem, a także w systemie carpoolingu.

Obszar Płatnego Parkowania w Krakowie

Nowe stawki opłat

obowiązują od 15.12.2019 r.

Pierwsza i kolejne godziny postoj:

	podstrefa A	6 zł
	podstrefa B	5 zł
	podstrefa C	4 zł

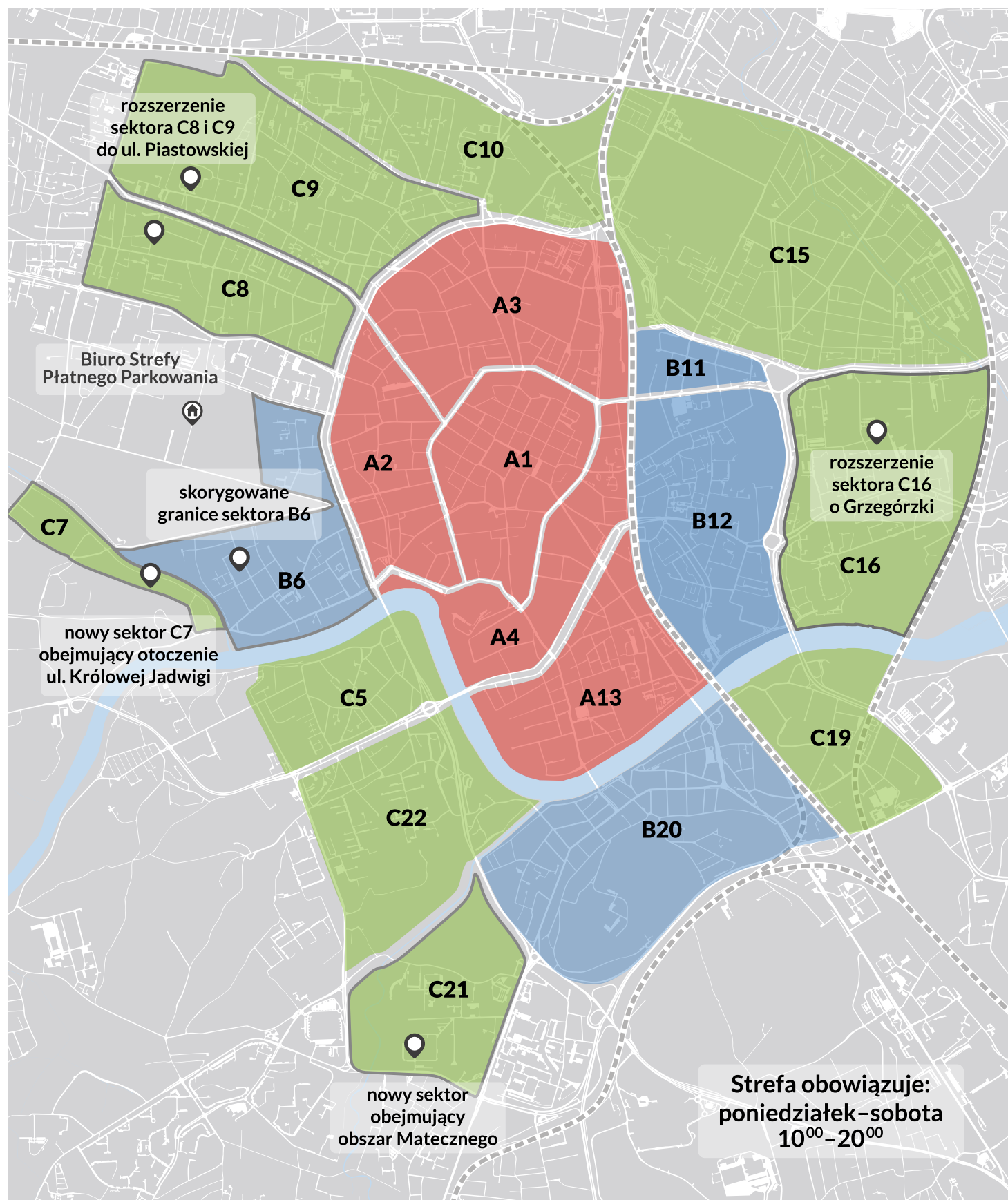
Abonament mieszkańca: 10 zł

Opłata dodatkowa za nieuiszczenie opłaty za postój: 150 zł

Korzystanie z różnych podstref: konieczność opłaty w każdej podstrefie osobno

Obszar Płatnego Parkowania w Krakowie od lipca 2020 r.

Hanka

MUSICAL NA MOTYWACH
OPERY HALKA
STANISŁAWA MONIUSZKI

OTWARTA
PRÓBA GENERALNA
16.12.19, g. 19.00
PRZEDPREMIEROWE POKAZY SPEKTAKLU
17.12.19, g. 9.30, 11.30

PREMIERA:
17.12.19 / g. 19.30

NOWOHUCKIE CENTRUM
KULTURY

Organizator:

Krakowskie
Forum Kultury

Współorganizator:

Krakowska
Akademia Musicalu

Finansowanie:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury
w ramach programu „Zamówienia kompozytorskie”,
realizowanego przez Instytut Muzyki i Tańca

Partner wydarzenia:

Kraków

ZMIENIAJ

Kraków dzięki aplikacjom mobilnym

„Teatr w międzyczasie” w spektaklu „Kalia. Sny” / fot. Filip Boratyn

Małgorzata Stuch

Jest ich dwanaście, mają 18–25 lat, a taniec jest dla nich sposobem na życie. Tancerki „Teatru w międzyczasie” i ich instruktorka Paulina Wysocka-Fularz właśnie przygotowują kolejny taneczny spektakl. Ich dokonania można podziwiać na wielu scenach kraju, ale na stałe związane są z MDK Fort 49 „Krzestawice”.

Wielki teatr w małym klubie

T „Teatr w międzyczasie” powstał w 2017 r., chociaż – jak mówi jego twórczyni i prowadząca Paulina Wysocka-Fularz – jego początki są wcześniejsze. Pani Paulina jako nastolatka tańczyła w grupie tanecznej w Słupsku. Do Krakowa przyjechała na studia, choć nie studiowała niczego, co wiązało się z tańcem. Tym zajęła się w 2008 r., gdy trafiła do MDK Fort 49 „Krzestawice”. – Prowadziłam zajęcia z tańca współczesnego. Było kilka różnych wiekowo grup. Pewnego razu postanowiłam zaproponować najstarszej grupie tancerzy, która najdłużej chodziła na zajęcia, coś innego, coś, co łączyłoby taniec z innymi środkami wyrazu. I taki był początek naszego pierwszego spektaklu tanecznego „Kartki z przeszłości” – opowiada. Potem powstały kolejne spektakle, tancerki zaczęły także zajmować się tańcem indywidualnie: jedne ukończyły kursy instruktorskie i uczą tańca, drugie biorą udział w projektach tanecznych jak np. ten w Teatrze Variété. Nadal jednak występują w spektaklach, które same stworzyły.

Spektakle

Pierwsze widowisko „Kartki z przeszłości” powstało zupełnie naturalnie, jako autorskie przedstawienie. – To był po prostu projekt taneczny, który wyszedł „w międzyczasie” naszych tanecznych ćwiczeń – mówi Wysocka-Fularz. – Spektakl odnosił się do czasów PRL-u, powstał na bazie kronik filmowych. Ta forma bardzo się

spodobała. Może dlatego, że była to mieszanka teatru, tańca i humoru? Specyficzne spojrzenie na tamtą epokę – dodaje. Pierwszy spektakl do tej pory jest w repertuarze grupy i nadal się podoba. Dlatego też tancerki postanowiły zrobić ciąg dalszy i tak powstały „Kartki z teraźniejszości”. Podobnie jak pierwsze dzieło i to powstało bez scenariusza, było na bieżąco tworzone przez tancerki, wypracowane na podstawie założeń prowadzącej.

Trzeci spektakl „Kalia. Sny” powstał właściwie przez przypadek. Zespół miał pracować nad innym przedstawieniem, ale prowadząca przyniosła na próbę rekwizyt: sztuczny kwiat kalii. – Gdy zobaczyłam, jak dziewczyny zaczęły z nim tańczyć i co stworzyły na tej próbie, pomyślałam, że to doskonały punkt wyjścia do nowego projektu – mówi Wysocka-Fularz. „Kalia. Sny” to przedstawienie, które rozgrywa się być może na jawie, a być może w snach.

Bez szufladek

„Teatr w międzyczasie” pokazuje taniec współczesny, ale nie daje się zaszufładować, ma swoją unikatową jakość – po prostu jest inny. Tancerki przekazują swoje pomysły nie tylko za pomocą tańca i choreografii, czasem do przekazu służą śpiew, muzyka, słowo, gest, improwizacje. Bardzo dużą rolę odgrywają kostiumy i rekwizyty – niekiedy dość specyficzne, np. „Kalia. Sny” jest oparta jedynie o dwa – sztuczny kwiat i celofan... Nie ma

standardowych kostiumów baletowych czy trykotów. W każdym przedstawieniu są inne, odpowiednio dopasowane do tematyki i przekazu dla widza. W „Kartkach z przeszłości” kostiumy są szare, dopiero pod koniec pojawiają się kolorowe, w „Kartkach z teraźniejszości” tancerki ubrane są na czarno, a rekwizyty są w neonowych kolorach. W „Kaliach” dominujące barwy to kolor cielisty i zieleń, pasujące do natury. – Chcemy, by przekaz każdego spektaklu był mocny, by trafił do widza – podkreśla Wysocka-Fularz. Grupa cieszy się sporym uznaniem i zdobyła za swoje spektakle wiele nagród. Bywa, że widzowie dziwią się, że taki wielki spektakl, a grupa z tak małego domu kultury...

Najważniejsze nagrody

- Festiwal Artystyczny Młodzi 2019, Kraków, Nagroda Główna Złoty Chochół za „Kartki z przeszłości”,
- Festiwal Zespołów Teatralnych Małych Form ANTRAKT 2019, Przemyśl, I nagroda za „Kartki z przeszłości”,
- Festiwal Teatrów Niesfornych „Galimatias” 2019, Teresin, II nagroda za „Kartki z teraźniejszości”.

Literacki przewodnik po Nowej Hucie

Jednym z akcentów kończących obchody 70-lecia Nowej Huty będzie wydanie niezwykłego „Literackiego przewodnika po Nowej Hucie” autorstwa dr Anny Grochowskiej. Książka powstała w ramach projektu o tej samej nazwie, realizowanego w 2019 r. przez Pracownię Dziedzictwa i Tożsamości Nowej Huty Ośrodka Kultury im. C. K. Norwida.

Jarosław Kłaś

W ramach przedsięwzięcia w lipcu i wrześniu odbyły się dwa spacery zapowiadające wydawnictwo, a 14 grudnia o godz. 16.00 w siedzibie organizatora na os. Górali 5 odbędzie się finał projektu. Podczas wydarzenia podsumowanie znajdą podjęte działania, zaprezentowana zostanie treść książki i będzie można spotkać się z autorką.

Pomysł na wydanie „Literackiego przewodnika po Nowej Hucie” kiełkował w głowie Anny Grochowskiej już od dłuższego czasu. Z pewnością nie ma lepszej osoby, która byłaby w stanie tak zręcznie połączyć znajomość Nowej Huty i literatury niż ta nowohucianka i literaturoznawczyni. Prawdziwym pretekstem do wydania przewodnika stały się jednak dopiero obchody 70-lecia Nowej Huty, bo czyż może być lepszy sposób na świętowanie tej okrągłej rocznicy niż poznawanie bogatych dziejów tych terenów przez pryzmat tekstów literackich?

Anna Grochowska na kartach przewodnika zabiera czytelnika w fascynującą podróż po Nowej Hucie. Przemierzamy wraz z nią tę

część Krakowa w czasie i przestrzeni, tropami ogromnej liczby publikacji. Ich autorzy – w dużej mierze najbardziej uznani polscy literaci – przez wieki pisali o Nowej Hucie i terenach, na których powstała. Wśród nich odnajdziemy autorów takich jak Wincenty Kadłubek, Jan Kochanowski, Cyprian Kamil Norwid, Jan Brzechwa, Wisława Szymborska, Tadeusz Konwicki, Sławomir Mrożek, Ryszard Kapuściński czy Józef Pilch – by wymienić tylko tych najbardziej znanych. Zaglądamy do miejsc zarówno bardzo popularnych, jak i tych szerzej nieznanymi czy nawet zapomnianymi. Anna Grochowska z wielką erudycją i swobodą odkrywa przed nami te znane i mniej znane teksty, biografie pisarzy i ciekawe, często nieznanie szerszej konteksty. Jednocześnie nie ogranicza się do prezentacji samych utworów, lecz rozszerza swoją opowieść o podstawowe fakty historyczne. Dzięki temu pozycja ta stanowi nie lada gratkę nie tylko dla fanów literatury, ale także dla osób chcących poznać w nietypowy sposób Nową Hutę – już od 1951 r. część Krakowa, który obecnie jest Miastem Literatury UNESCO.

Śniadanie na pożegnanie

W nietypowy sposób mydlniczanie pożegnali odchodzącą kierowniczkę miejscowego klubu kultury Martę Łogasz – podczas sobotniego śniadania! Mieszkańcy Mydlnik i pracownicy klubu przynieśli mnóstwo przysmaków, a stoły ugięły się pod ich ciężarem. Część potraw przygotowywana była na miejscu. Dodajmy, że wspólne poranne biesiadowanie było pomysłem pani Marty, który w zamyśle miał integrować lokalną spoleczność. Czy tak się stanie? Czas pokaże! Na razie dziękujemy pani Marcie za wspólnie spędzone lata i życzymy wszystkiego dobrego!

Fot. Magdalena Cudzito

 Kraków

L **A** **C**
IT **K**
E **R** **I**
**PRZEWODNIK
PO NOWEJ HUCIE**

1949–2019

14 GRUDNIA 2019
godz. 16.00
os. Górali 5 Kraków

FINAŁ
PROJEKTU

Ośrodek Kultury
im. C. K. Norwida

Pracownia Dziedzictwa
i Tożsamości Nowej Huty

70
NOWEJ
HUTY

Wybieramy księgarnie roku

Rusza trzeci plebiscyt na księgarnie roku, organizowany przez Miasto Kraków i Krakowskie Biuro Festiwalowe. W akcji bierze udział aż 37 księgarń i antykwariatów, na które można głosować do 8 grudnia!

Patryk Lewandowski

Centra działań lokalnych środowisk kulturalnych i kameralne wspólnoty otwarte na wszystkich, którym książka jest najbliższa – niezależne księgarnie ponownie startują do wyścigu o głosy mieszkanki i mieszkańców Krakowa! Głosować można na miejscu w księgarniach lub na stronie: ksiegarnie.miastoliteratury.pl. W tym roku urny do głosowania pojawiły się również w kilkunastu krakowskich instytucjach kultury, kinach, bibliotekach i klubach – oddać głos mogą wszystkie krakowianki i wszyscy krakowianie. Wystarczy zaznaczyć krzyżyk przy nazwie ulubionej księgarni i wrzucić kartę do głosowania do

urny. Można również zostawić komentarz z uzasadnieniem swojego wyboru.

Księgarnie z trzema najwyższymi wynikami otrzymają na rok Znak Jakości Krakowa Miasta Literatury UNESCO, zostanie też przyznany tytuł Antykwariatu Roku dla najlepszej księgarni drugoobiegowej. Ogłoszenie wyników nastąpi 13 grudnia podczas specjalnej gali w klubie Hevre (ul. Meiselsa 18). Dla zwycięskich księgarń zostaną m.in. zrealizowane kampanie promocyjne w prasie i w przestrzeni miejskiej.

Listę księgarń i antykwariatów biorących udział w plebiscycie oraz szczegóły akcji można znaleźć na: ksiegarnie.miastoliteratury.pl.

Sztuka do rzeczy

Organizowany już po raz drugi projekt Miasta Kraków „Sztuka do rzeczy – design w Krakowie” zbiera pod wspólnym szyldem różnorodne inicjatywy, które zaproponowali w tym roku artyści, projektanci, rzemieślnicy i producenci.

Anna Florkowska

Wykłady, warsztaty, wystawy, konferencje, debaty, prezentacje dizajnerskie, pokazy filmowe, spacery, targi i gry miejskie – tak przedstawia się druga edycja projektu „Sztuka do rzeczy – design w Krakowie”. Impreza trwa od 12 listopada do 15 grudnia.

W ostatnich tygodniach trwania projektu możemy jeszcze m.in. zobaczyć wystawy: „Zeopolis 2. Projektowanie poza antropocentryzmem” w Galerii Nośnej przy ul. Zabłocie oraz „Kręci mnie plakat” w Dydo Poster Gallery przy al. Focha. Na zakończenie tegorocznej „Sztuki do rzeczy. Design w Krakowie”, wzorem roku

ubiegłego, 14 i 15 grudnia zapraszamy na KIERMASH Świąteczne Prezenty w Forum Wydarzeń, przy ul. Konopnickiej, czyli największe w Małopolsce targi mody niezależnej i designu użytkowego. Będzie to wyjątkowa edycja prezentująca prace polskich projektantów. Nie zabraknie również strefy kosmetyków naturalnych z produktami ekologicznymi i wegańskimi. Poza tym pojawi się design, strefa dla dzieci przygotowana przez Kraków ŁAŁ oraz jedzenie i przetwory z Art&Food Bazar.

Szczegółowy program oraz opis wydarzenia dostępny jest na stronie www.krakow.pl oraz na [Facebook.com/sztukadorzeczy](https://www.facebook.com/sztukadorzeczy).

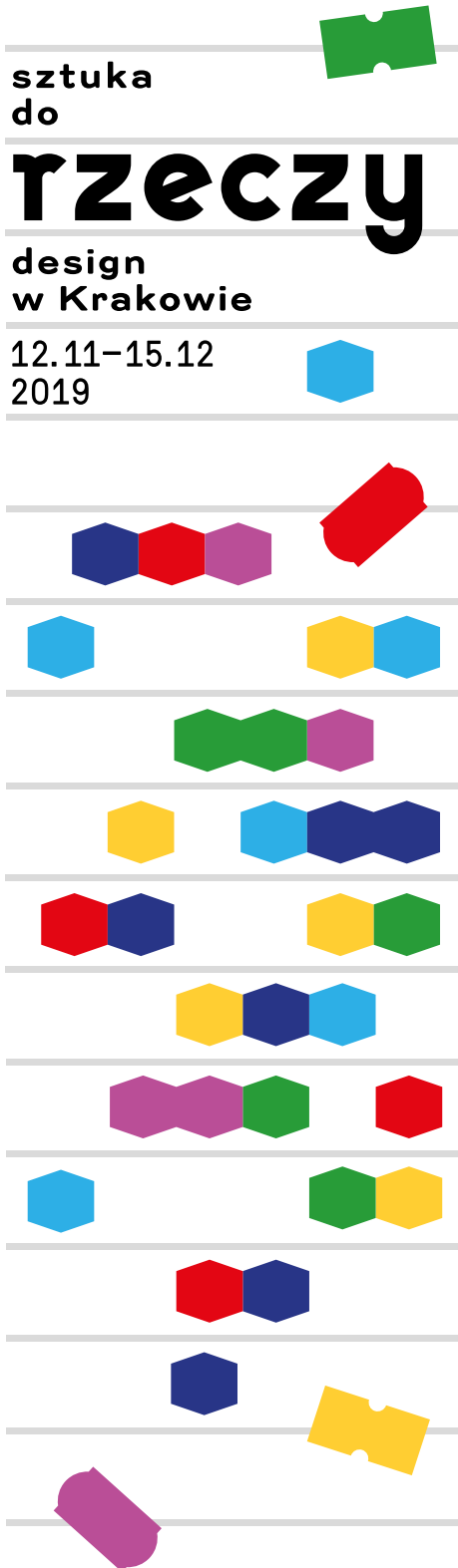

sztuka
do

rzeczy

design
w Krakowie

12.11–15.12
2019

Hanka Moniuszki zamieszkała w Warszawie

Na zakończenie Roku Moniuszki Krakowskie Forum Kultury przygotowało nie lada gratkę dla miłośników twórczości kompozytora!

Zapraszamy na prawykonanie musicalu „Hanka”, napisanego przez Andrzeja Zaryckiego (muzyka) i Tadeusza Płatka (libretto).

Musical „Hanka” to współczesna próba opowiedzenia historii Moniuszkowskiej Halki nowoczesnym językiem literackim i muzycznym. W dodatku akcja będzie poprowadzona à rebours i Hanka nie będzie góralką, ale mieszkanką Warszawy.

W spektaklu wezmą udział studenci Krakowskiej Akademii Musicalu, a towarzyszyć im będzie Orkiestra Akademii Beethovenowskiej pod dyrekcją Tadeusza Płatka. Spektakl wyreżyserował Paweł Kumięga, za choreografię odpowiada Natalia Soboń, a za scenografię i kostiumy – Magdalena Wesotowska.

Oprócz spektaklu premierowego publiczność będzie miała okazję wziąć udział w próbie generalnej (16 grudnia, godz. 19.00) oraz w dwóch dodatkowych pokazach przedpremierowych – 17 grudnia o godz. 9.30 i 11.30 – wszystkie pokazy odbędą się na scenie Nowohuckiego Centrum Kultury. Premierę zaplanowano na 17 grudnia, godz. 19.30.

Bilety w cenach od 20 do 50 zł dostępne są na stronie: bilety.krakowskieforum.pl.

Musical realizowany jest w Roku Moniuszki uchwalonym przez Sejm RP.

Przygotowanie i prawykonanie utworu jest dofinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu „Zamówienia kompozytorskie”, realizowanego przez Instytut Muzyki i Tańca.

Organizatorem wydarzenia jest Krakowskie Forum Kultury – miejska instytucja kultury, współorganizatorem – Krakowska Akademia Musicalu, a partnerem – Stowarzyszenie Autorów ZAIKS. (KM)

Szopki na Rynku, szopki w Celestacie

Muzeum Krakowa zaprasza 5 grudnia od godz. 10.00 pod pomnik Adama Mickiewicza na Rynku Głównym, gdzie jak co roku zgromadzą się szopkowi artyści ze swymi dziełami.

Anna Kandzior-Zug

Każdego roku w pierwszy czwartek grudnia szopkarze przynoszą swoje prace na Rynek Główny i ustawiają je na stopniach pomnika Adama Mickiewicza. Po prezentacji i uroczystym pochodzie wokół Rynku Głównego szopki zostaną poddane ocenie jury, składającego się z historyków, etnografów, historyków sztuki, architektów i plastyków, którzy wyłonią najpiękniejsze dzieła w kilku kategoriach.

Szopka krakowska jest ewenementem na skalę światową. To smukła, wielopoziomowa, wieżowa, bogato zdobiona budowla, skonstruowana z lekkich, nietrwałych materiałów. Charakteryzuje się nagromadzeniem zminiaturyzowanych elementów zabytkowej architektury Krakowa, fantazyjnie przetworzonych i połączonych. Scena Bożego Narodzenia przeniesiona została z Betlejem w scenerię zabytkowych budowli Krakowa.

Zwyczaj chodzenia z szopką po domach sięga XIX w., jednak po I wojnie światowej zaczął powoli zanikać. By szopkarskie tradycje zachować dla następnych pokoleń, w 1937 r. zorganizowano pierwszy Konkurs Szopek Krakowskich. Jego inicjatorem był Jerzy Dobrzycki, kierujący wówczas

magistrackim działem propagandy. Po II wojnie światowej konkursy wznowiono, a ich organizacji podjęło się Muzeum Krakowa i kontynuuje tę misję.

Wyjątkowość krakowskiego szopkarstwa podkreśla wpisanie tego zjawiska na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego w 2014 r. Od roku 2018 tradycja wykonywania szopek jest pierwszym wpisem z Polski na Reprezentatywnej Liście Niematerialnego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO.

Ogłoszenie wyników tegorocznego Konkursu Szopek Krakowskich w kategorii szopek dorosłych nastąpi 8 grudnia 2019 r. o godz. 14.00 w Pałacu Krzysztofora. Tego dnia o godz. 16.00 odbędzie się uroczyste zaświecenie szopki w Ogrodzie Strzeleckim – symboliczne otwarcie wystawy pokonkursowej, która potrwa do 23 lutego 2020 r. Wystawie towarzyszyć będą przedstawienia jasełkowe, warsztaty, spotkania z szopkarzami oraz spacer „Wokół szopki” organizowany wraz z Krakowskim Biurem Festiwalowym.

77. Konkurs Szopek Krakowskich oraz pokonkursowa wystawa „Szopki w Celestacie” uzyskały honorowy patronat Polskiego Komitetu do spraw UNESCO.

fol. Andrzej Janikowski

Rada
Miasta
Krakowa

STRONY REDAGOWANE PRZEZ
KANCELARIĘ RADY MIASTA
KRAKOWA

Redakcja:

Magdalena Bartlewicz,
Małgorzata Kubowicz,
Ewelina Garbacka-Kalemba,
Mateusz Drożdż,
Błażej Siekierka

Adres redakcji:

pl. Wszystkich Świętych 3-4,
pok. 337, III piętro,
e-mail: info.rmk@um.krakow.pl

SPIS TREŚCI:

25. Budżet na miarę możliwości

Rozmowa z Dominikiem
Jaśkowcem, Przewodniczącym
Rady Miasta Krakowa

26. Kalendarium Rady Miasta Krakowa

27. Medal dla muzeum i architekta

O laureatach medalu Cracoviae
Merenti

27. Kraków miastem zieleni?

O sposobach na zalesianie
miasta na posiedzeniu Komisji
Ekologii i Ochrony Powietrza

28. Kraków wobec zmian klimatu

Pomysły Miasta na dostosowanie
Krakowa do zmian klimatu

29. Żeby mieszkańcy nie odbijali się od ściany

Rozmowa z radnym Jerzym
Ziętym

fot. archiwum prywatne

Budżet na miarę możliwości

– Ten budżet jest dobry na tyle, na ile pozwalają nam uwarunkowania zewnętrzne, niezależne od nas – tak projekt budżetu na 2020 r. ocenia Dominik Jaśkowiec, Przewodniczący Rady Miasta Krakowa w rozmowie z Małgorzatą Kubowicz.

15 listopada Prezydent przedstawił projekt budżetu miasta Krakowa na rok 2020. Mówi się, że to budżet rekordowy. Dochody miasta osiągną pułap 6 mld 212 mln zł, natomiast wydatki – 6 mld 657 mln zł. W stosunku do poprzedniego roku w obu tych kategoriach mamy wzrost o 11 proc. Jednocześnie zmiany w podatku PIT powodują zmniejszenie wpływów z tego tytułu do kasy miasta. Jak Pan ocenia projekt budżetu na 2020 r.? Wystarczy na wszystko?

Dominik Jaśkowiec: To jest budżet na miarę możliwości. Zadania zlecone samorządowi nie są w pełni finansowane przez władze centralne. Mowa tu np. o subwencji oświatowej. Miasto musi dołożyć 50 proc. środków, aby wykonać zadania, za które odpowiada rząd. Drugi problem to fakt, że budżet miasta Krakowa staje się pośrednikiem w wydatkach rządowych. Widać to na przykładzie programu 500+. Te środki w budżecie są iluzoryczne. Wpływają one do budżetu, ale Miasto musi je natychmiast przekazać dalej. Odgrywamy zatem rolę księgowego budżetu państwa. To wszystko razem sprawia, że budżet, nie z winy Miasta, jest budżetem trudnym. Z powodu złej polityki państwa nie wystarczy na wiele potrzeb krakowian, na które pieniądze powinny być zapewnione.

Czyli, pomimo rekordowego budżetu, będzie mniej pieniędzy do rozdysponowania, a niektóre zadania otrzymają mniejsze finansowanie?

D.J.: Tak, w wielu wypadkach na te potrzeby, z którymi zwracają się do nas, radnych mieszkańcy, będzie mniej środków. Mogą to być np. niższe dotacje dla organizacji pozarządowych, wysokością których Kraków szczylił się do tej pory. Mimo że rząd nie wywiązuje się ze swoich obowiązków w stosunku do Miasta, Kraków nie może powiedzieć, że nie będzie się wywiązywać ze swoich obowiązków wobec mieszkańców. Stąd konieczność zaplanowania środków na inne równie ważne dziedziny. Mam nadzieję, że nie będzie to dotkliwie i bardzo znaczące, niemniej jednak np. Program rozwoju sportu będzie mieć niższe finansowanie niż w poprzednim budżecie.

Radni mogą wprowadzać poprawki do budżetu. O jakie zmiany w budżecie będzie Pan zabiegał?

D.J.: Należy zaznaczyć, że nasze poprawki muszą być zbilansowane. Jeżeli chcemy wprowadzić do budżetu jakąś inwestycję, musimy z czegoś pieniądze zabrać. Siłą rzeczy w tak napiętym budżecie zmiany muszą być ograniczone. Ponieważ jako radny reprezentuję szeroko rozumiane śródmieście Krakowa, będę zabiegał o zwiększenie liczby drobnych, ale bardzo potrzebnych inwestycji w tym rejonie. Odnoszę wrażenie, że jest ich po prostu za mało. Oczywiście widzę postęp, bo północne rejony Krakowa otrzymają wreszcie pieniądze na zadania, o które od wielu lat zabiegałem i które są bardzo ważne dla poprawnego funkcjonowania naszego miasta. Dotyczy to m.in. przebudowy al. 29 Listopada czy budowy nowych linii tramwajowych. Te inwestycje znalazły się w przyszłorocznym budżecie. Wciąż jednak brakuje małych inwestycji dla centralnych dzielnic, które w budżecie powinny się znaleźć. Przykładowo, konieczne jest skomunikowanie Dzielnicy II Grzegórzki ▶

Jako radny reprezentuję szeroko rozumiane śródmieście Krakowa, będę zabiegać o zwiększenie liczby drobnych, ale bardzo potrzebnych inwestycji w tym rejonie. (...) Przykładowo, konieczne jest skomunikowanie Dzielnicy II Grzegórzki z Dzielnicą III Prądnik Czerwony poprzez budowę przejścia pieszo-rowerowego pod małą obwodnicą kolejową Krakowa z połączeniem ulic Chałupnika i Lotniczej.

z Dzielnicą III Prądnik Czerwony poprzez budowę przejścia pieszo-rowerowego pod małą obwodnicą kolejową Krakowa z połączeniem ulic Chałupnika i Lotniczej.

Która inwestycja zaplanowana do realizacji w przyszłorocznym budżecie najbardziej Pana ucieszyła?

D.J.: Bardzo cieszy, że pomimo kłopotów finansowych miasta wynikających ze złej polityki finansowej rządu udało się znaleźć pieniądze na zieleń. Budżet 210 mln zł, który przeznaczony zostanie na tę dziedzinę w przyszłym roku, jest satysfakcjonujący. W końcu możemy wykonać te zadania, o które krakowianie nas proszą. Rusza budowa wielu nowych parków. Jestem dumny z wykupu Lasu Borkowskiego, bo to właśnie ja wprowadziłem tę kwestię pod obrady Rady Miasta Krakowa. Dużo inwestycji zielonych cieszy, szczególnie zaś cieszą mnie inwestycje na północy miasta. Dotychczasowe wielkie inwestycje w Krakowie były realizowane raczej na południu. Z racji planowanej obwodnicy północnej Krakowa miasto musi inwestycje przesunąć na północ, żeby dopiąć się do tego projektu. Oczywiście należy tu po raz kolejny wspomnieć o nowych liniach tramwajowych, które w końcu trafią na północ. Te inwestycje dają nadzieję na wyrównanie dysproporcji komunikacyjnych w naszym mieście.

A może puśćmy wodze fantazji. Proszę opisać, jak wyglądałby idealny budżet przy nieograniczonych środkach finansowych. W którym kierunku skierowałby Pan rozwój miasta?

D.J.: Nie ma nieograniczonego budżetu (śmiech). Zawsze pieniędzy będzie brakować. Natomiast – może to brnąć – najważniejsze są te inwestycje, które służą poprawie jakości życia. Dla mnie priorytetem, gdyby pojawiły się duże pieniądze – nie mówmy nieograniczone – powinna być budowa w Krakowie metra. To jest inwestycja, która moim zdaniem jest niezbędna dla Krakowa w ciągu najbliższych kilku lat. Metro diametralnie poprawiłoby dostępność do komunikacji miejskiej. Widać to w każdym mieście, w którym metro jeździ. Jest to środek transportu wykorzystywany przez wszystkich mieszkańców, ale co najważniejsze, przez tych, którzy bez metra nie korzystaliby z komunikacji zbiorowej. Metro zapewnia komfort jazdy, zachęcający osoby dojeżdżające na co dzień samochodami do przesiadki na ten środek komunikacji. Metro jest najszybsze i najbardziej efektywne, więc uważam, że gdybyśmy mieli jakieś niewyobrażalne pieniądze, to powinniśmy wybudować co najmniej dwie linie. To marzenie, więc mam nadzieję, że się kiedyś spełni.

Teraz radni zapoznają się z budżetem. Jakie są dalsze kroki? Jak wygląda harmonogram uchwalania budżetu?

D.J.: Budżet zostanie oficjalnie przedstawiony 4 grudnia podczas sesji Rady Miasta Krakowa. Wtedy przeprowadzimy pierwsze czytanie, potem przyjdzie czas na poprawki, autopróbkę, pracę radnych, rozmowy. Kluby będą powoływać swoje zespoły, zgłaszać postulaty. Na końcu, 18 grudnia, odbędzie się głosowanie i, mam nadzieję, Rada budżet przyjmie. Trzeba bowiem pamiętać, że funkcjonowanie miasta bez budżetu jest o wiele trudniejsze i bardziej uciążliwe dla mieszkańców.

Kalendarium Rady Miasta Krakowa

19 listopada

- odsłonięcie rzeźby księżniczki Anny Kijowskiej, dziedziniec Pałacu Wielopolskich, pl. Wszystkich Świętych 3-4 (zaproszenie: Prezydent Miasta Krakowa)

20 listopada

- 29. sesja Rady Miasta Krakowa, Sala Obrad RMK, pl. Wszystkich Świętych 3-4 (zaproszenie: Przewodniczący Rady Miasta Krakowa)

22 listopada

- uroczystość z okazji rocznicy zawieszenia broni w 1918 r. i złożenie hołdu jeńcom Stalagu 369, skwer im. Charlesa de Gaulle'a (zaproszenie: Konsul Generalny Francji w Krakowie)

- gala obchodów jubileuszu 100-lecia Klubu Sportowego „Korona”, ul. Kalwaryjska 9 (zaproszenie: Zarząd KS „Korona”)

23 listopada

- jubileusz 50-lecia istnienia Muzeum w Rydlówce oraz osadzenie chochoła, ul. Tetmajera 28 (zaproszenie: Prezydent Miasta Krakowa, Dyrektor Muzeum Krakowa, rodzina Rydlów)

25 listopada

- XIX Małopolska Konferencja Samorządowa „Odnawialne źródła energii w walce ze smogiem”, Sala Obrad RMK, pl. Wszystkich Świętych 3-4 (zaproszenie: Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski)

Medal dla muzeum i architekta

Podczas uroczystej sesji 11 grudnia w Sali Obrad Rady Miasta Krakowa w Pałacu Wielopolskich wręczone zostaną dwa medale Cracoviae Merenti: srebrny dla Muzeum Krakowa oraz brązowy dla dr. inż. architekta Krzysztofa Wielgusa.

Magdalena Bartlewicz

Muzeum Krakowa, założone w 1899 r., w 2019 r. świętuje jubileusz swego 120-lecia. Powołane do życia jako oddział Archiwum Akt Dawnych Miasta Krakowa, szybko ugruntowało swoją markę jako Muzeum Historyczne Miasta Krakowa – obecnie Muzeum Krakowa – i przez szereg lat działalności trwałe wpisało się w kulturowy pejzaż miasta.

Muzeum jest powiernikiem tradycji niematerialnego dziedzictwa i zarządcą miejsc związanych z historią miasta. Podejmuje, kontynuuje i rozwija liczne inicjatywy, które na stałe wpisały się w kalendarz wydarzeń kulturalnych naszego miasta, m.in.: konkurs i wystawę szoppek krakowskich, pochód Lajkonika, Bieg

„Pamiętaj z Nami” i wiele innych. Dzięki staraniom muzeum tradycja szopkarstwa krakowskiego została w roku 2018 wpisana na Listę Reprezentatywną Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO.

Muzeum Krakowa zajmuje także ważne miejsce na mapie muzealnej Polski jako instytucja stanowiąca inspirację dla innych muzeów w kraju. Strategia Muzeum spisana w formie dokumentu przez lata służyła za wzór dla innych instytucji muzealnych.

Dr Krzysztof Wielgus, laureat brązowego medalu, jest architektem, od 1984 r. pracownikiem naukowym Politechniki Krakowskiej im. Tadeusza Kościuszki; wieloletnim pracownikiem Muzeum Lotnictwa Polskiego. To społecznik oddany ochronie, rewaloryzacji i adaptacji dawnych dzieł

inżynierii, zabytków fortyfikacji, przemysłu i komunikacji w Krakowie, Małopolsce, a także w Zamościu i na ziemi przemyskiej. Jest też rzeczoznawcą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, autorem metodyki i programu prac konserwatorskich przy najstarszych zabytkach lotniczych z lat 1910–1918. Krzysztof Wielgus aktywnie działał na rzecz odnowy i adaptacji kilkudziesięciu obiektów dawnej Twierdzy Kraków. Jest autorem i współautorem ponad 50 artykułów oraz książek na temat historii fortyfikacji, teorii i zasad konserwacji i adaptacji zabytków architektury obronnej i zespołów poprzemysłowych, ochrony i konserwacji dzieł techniki i historii lotnictwa.

Kraków miastem zieleni?

Nad tym, jak maksymalnie zwiększyć zalesienie Krakowa i ze stolicy Małopolski uczynić miasto zieleni, zastanawiano się podczas posiedzenia Komisji Ekologii i Ochrony Powietrza.

Małgorzata Kubowicz

Radni wraz z przedstawicielami Zarządu Zieleni Miejskiej rozmawiali o zacieśnieniu współpracy z Dyrektorem Regionalnych Lasów Państwowych, które zarządzają nadleśnictwami znajdującymi się w pobliżu Krakowa. Mowa była o ograniczeniu wycinki lasów okalających miasto poprzez podwyższenie wieku rębności drzew. Jak podkreślał kierownik Zespołu ds. Lasów i Przyrody ZZM Dariusz Wnęk, w samym Krakowie lasy w zarządzie miasta objęte są ochroną, a wiek rębności został maksymalnie wydłużony. W przypadku dębu i jesionu wynosi 160 lat, sosny 120 lat. Inaczej jest jednak w okolicznych nadleśnictwach, stąd pomysł, by wystosować pismo do Lasów Państwowych z prośbą o podwyższenie wieku rębności. – Do planowania zadań z zakresu użytkowania rębnego w dokumentacji urządzeni-

wej obowiązują minimalne wieki wycinki określone w rozporządzeniu Ministerstwa Środowiska z 2012 r. Ponieważ rozporządzenie to mówi o tzw. minimalnym wieku wycinki, warto by było w dokumentacji urządzeniowej planować wskazania z zakresu użytkowania rębego z uwzględnieniem kryteriów wiekowych wyższych jak zalecane. Z dostępnych informacji wynika, iż obecnie trwają prace nad sporządzeniem planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Krzeszowice – mówi Dariusz Wnęk.

Temat ochrony lasów przed wycinką pojawił się w kontekście rezolucji przygotowanej przez klub radnych Przyjazny Kraków skierowanej do dyrektora Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego. Radni w rezolucji wnioskuje o maksymalne ograniczenie pozyskiwania drewna na terenie Bielańsko-Tynieckiego Parku Krajobrazowego, z wyjątkiem

wyrębu koniecznego do zachowania bezpieczeństwa osób odwiedzających park. Podobną rezolucję przygotował także klub radnych Kraków dla Mieszkańców. Ta jednak obejmuje również teren Tenckiego Parku Krajobrazowego.

Na zwiększenie zalesienia Krakowa znaczny wpływ może mieć Powiatowy program zwiększania lesistości miasta Krakowa na lata 2018–2040. Ten jednak po dyskusji w Radzie Miasta we wrześniu odesłany został do projektodawcy. Program na sesję powinien wrócić jeszcze w grudniu. Zakłada on zwiększenie powierzchni terenów leśnych o co najmniej 1430 ha (dodatkowo 200 ha to grunty rezerwowe). Warto zaznaczyć, że program już jest realizowany.

Radni zastanawiali się także nad akcjami edukacyjnymi skierowanymi do najmłodszych krakowian. Przewodnicząca Komisji Anna Prokop-Staszecka zaproponowała przygotowanie publikacji przeznaczonej dla najmłodszych, w której pojawiłyby się informacje na temat roślin oczyszczających powietrze, które warto mieć w domu, na balkonie czy przydomowym ogródku. Mowa była także o akcjach MPO, które cieszą się dużym powodzeniem wśród mieszkańców Krakowa, czyli np. wymianie butelek PET na rośliny.

Małgorzata Kubowicz

Podczas posiedzenia Komisji Kształtowania Środowiska odbyła się dyskusja nad Planem adaptacji Miasta Krakowa do zmian klimatycznych do roku 2030 oraz dostosowaniem miejskich polityk w obliczu zmian klimatu. Radnym zaprezentowane zostały także założenia programu Zeroemisyjny Kraków.

Celem Planu adaptacji jest podniesienie odporności miasta na zjawiska pogodowe z uwzględnieniem zmieniających się warunków klimatycznych / Fot. Mat Mosiała

Kraków wobec zmian klimatu

Plan adaptacji do zmian klimatu Miasta Krakowa powstał w ramach projektu Ministerstwa Środowiska realizowanego we współpracy z 44 polskimi miastami. Jego celem jest podniesienie odporności miasta na zjawiska pogodowe i zwiększenie potencjału do radzenia sobie ze skutkami tych zjawisk.

W Planie ujęte zostały działania mające na celu adaptację miasta do zachodzących zmian klimatycznych. Wśród nich można wymienić zwiększenie powierzchni terenów zielonych w mieście (lasy i parki wielkopowierzchniowe, parki rzeczne, parki kieszonkowe, zadrzewienie ulic i parkingów, zielone ściany i dachy), zwiększenie dostępu do wody (pitniki, deszczownie, fontanny, stawy, kąpieliska otwarte, baseny) czy zrównoważenie transportu.

Radni zwracali uwagę na konieczność dostosowania polityk miejskich oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej do planu adaptacji. – Strategia miasta uchwalona w zeszłym roku przygotowywana była na podstawie badań i analiz sprzed 10 lat. Wtedy nasza świadomość o zmianach klimatycznych była niewielka – mówił radny Łukasz Maślona.

Zastępca dyrektora Wydziału Gospodarki Komunalnej Andrzej Łazęcki w odpowiedzi podkreślał, że w czasie przygotowań planu adaptacji polityki miejskie zostały przeanalizowane pod kątem zmian klimatycznych. I w wielu z nich problem klimatu został poruszony.

Plan adaptacji miasta Krakowa jest dokumentem niezbędnym do starań o finansowanie ze środków krajowych i europejskich. Dlatego Rada Miasta Krakowa niebawem zajmie się pracą nad tym dokumentem. Nastąpi to najprawdopodobniej w styczniu 2020 r. Problemem może się okazać niemożność wprowadzania zmian w tym dokumencie. Związane jest to z zapisami umowy licencyjnej przekazanej GMK przez Ministerstwo Środowiska. Wobec takiej sytuacji konieczne będzie przyjęcie dokumentu, a następnie wprowadzenie zmian poprzez przegłosowanie dodatkowych, niezbędnych aktualizacji. Już wiadomo, że dokument, który przygotowywany był ponad rok temu, ma w swojej treści

stare nazwy jednostek miejskich i wydziałów (sprzed reorganizacji Urzędu Miasta Krakowa).

– Działania zapisane w dokumencie opiewają na prawie 8 mld zł. Taka kwota wpłynie na politykę finansową miasta. Nie wykluczałbym jednak, że radni nie będą mieli uwag do tego dokumentu – mówi Łukasz Maślona, wiceprzewodniczący Komisji.

Radny Jakub Kosek zasugerował, by podczas sesji przyjąć program wraz z ewentualnymi poprawkami do dokumentu. Dyrektor Łazęcki zapewnił, że będzie się kontaktował z Ministerstwem Środowiska w sprawie takiego sposobu przeprowadzenia zmian w dokumencie.

Ponadto Komisja Kształtowania Środowiska zdecydowała o skierowaniu wniosków do Prezydenta Miasta Krakowa w sprawach:

- zabezpieczenia terenów pod przyszły park przy ul. Fabrycznej;
- utworzenia pilotażowych programów wsparcia dla tworzenia zielonych dachów i ogrodów wertykalnych;
- skierowania do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych, Dyrektora Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego, Nadleśnictwa Krzeszowice, Nadleśnictwa Myślenice oraz do radnych Sejmiku Województwa Małopolskiego apelu w sprawie ograniczenia prowadzenia gospodarki leśnej na terenach Bielańsko-Tynieckiego Parku Krajobrazowego oraz Teneczyńskiego Parku Krajobrazowego.

W nawiązaniu do poruszanych na poprzednim posiedzeniu spraw związanych ze stanem środowiska w Nowej Hucie Komisja wystąpiła z pismem do rektora Akademii Górniczo-Hutniczej w sprawie dalszej współpracy przy określeniu charakteru i zakresu badań. Złożyła również wniosek do Urzędu Miasta Krakowa o szczegółowy wykaz działek, będących we władaniu Gminy Miejskiej Kraków w okolicach kombinatu, jak również o wskazanie metod wyboru konkretnych działek do wstępnego badania tego terenu.

Plan adaptacji miasta Krakowa jest dokumentem niezbędnym do starań o finansowanie ze środków krajowych i europejskich.

Jerzy Zięty

radny Miasta Krakowa; wiceprzewodniczący Komisji Mienia i Rozwoju Gospodarczego; dziennikarz – pracował w Telewizji Polskiej i TVN. Od 2005 r. niezależny producent filmowy

Żeby mieszkańcy nie odbijali się od ściany

Chciałbym być rzecznikiem tych wszystkich ludzi, którzy mają kłopoty przez urzędników – mówi radny Jerzy Zięty. W rozmowie z Błażem Siekierką przekonuje, że Kraków stał się miastem zastałym, a jego rolą jest to zmienić.

To Pana pierwsza kadencja w Radzie Miasta Krakowa. Jakie są Pana priorytety w pracy na rzecz mieszkańców?

Jerzy Zięty: Jestem radnym od roku, więc wciąż się tego wszystkiego uczę. Złe doświadczenia związane z urzędnikami spowodowały, że zdecydowałem się kandydować do Rady Miasta Krakowa. Chciałbym być rzecznikiem tych wszystkich ludzi, którzy mają kłopoty w urzędach. Weźmy choćby sytuację z ostatnich dni. Przyjechałem do magistratu rowerem i nie pozwolono mi wejść z nim na dziedziniec. Jaki podano powód? Bo telewizja przyjeżdża. A ja się pytam, jaki ma związek telewizja z rowerem... To absurd. Chciałbym pilnować dwóch spraw, które najbardziej zajmują krakowian, czyli parkingów miejskich i parków. Ale przede wszystkim chciałbym się przyczynić do tego, żeby Kraków przestał być miastem zastałym. Miastem, w którym często od niektórych urzędników odbijamy się jak od ściany. Poza tym wszystko tu trwa za długo, procedury się wleką. Można odnieść wrażenie, że są spowalniane tylko po to, żeby uprzykrzyć życie człowiekowi chcącemu coś załatwić. A powinno być przecież na odwrót. To jedno. Drugą ważną dla mnie rzeczą w pracy radnego jest bezpośrednia służba mieszkańcom. Dlatego korzystając z tamów dwutygodnika miejskiego, chciałbym wszystkich, którzy mają jakieś problemy dotyczące kwestii, o których wspominałem, prosić, aby przychodzili do mnie na dyżur. Odbywa się on w budynku magistratu, przy pl. Wszystkich Świętych 3-4, w pok. 303 w godz. 16.00–17.00, we wtorki poprzedzające sesje RMK.

Podczas jednego z posiedzeń Komisji Kultury zaproponował Pan stworzenie miejsca, czy to na Rynku Głównym, czy też na Małym Rynku, gdzie artyści uliczni, zgodnie z harmonogramem mogliby występować, używając nagłośnienia o określonej liczbie decybeli. Czy udało się Panu przeforsować ten pomysł?

JZ: Ależ oczywiście, że nie.

Dlaczego?

JZ: Ponieważ dyrekcja Wydziału Kultury i Dziedzictwa Narodowego ograniczyła liczbę artystów ulicznych. I to znacznie, dawniej było ich ponad 129 na samym Starym Mieście, teraz jest ich bodajże 33. Wydział Kultury uważa, że jest monotonię. Pytanie, jak ma być niemonotonię, jeśli artystów ulicznych zostało tak niewiele. Byłem ostatnio w Norymberdze. Tam na każdej ulicy dochodzącej do rynku grało kilkoro artystów. Podobnie na trzech miejskich placach, leżących w ścisłym centrum Norymbergi, praktycznie obok siebie odbywały się w tym samym czasie trzy uliczne imprezy – jarmark i Dni Miasta, opodal Dni Polskie, a w obrębie starych murów jeszcze Fischmarkt, czyli Festiwal Rybny z początkiem i występami.

Składał Pan interpelację w sprawie zagospodarowania terenu wokół symbolu Bielana – stojącego tam samolotu wojskowego. Czy dojdzie do rewitalizacji tego miejsca?

JZ: Mieszkańcy Bielana zauważyli, że samolot pokrywały liście, które niszczyły powłokę maszyny. Obecnie jest on częściej czyszczony. To typowa dzielnicowa interwencja. Bardzo mnie też cieszy fakt, że tworzony jest park wokół zalewu Zakrzówek. To kolejna ze spraw, na której szczególnie mocno mi zależy.

Hobby i pasje Jerzego Ziętego to...

JZ: Dziennikarstwo i film. Pracuję jako dziennikarz w Londynie, robię tam regularny program o starej i młodej Polsce brytyjskiej. To moja praca i pasja jednocześnie.

Chciałbym pilnować dwóch spraw, które najbardziej zajmują krakowian, czyli parkingów miejskich i parków. Ale przede wszystkim chciałbym się przyczynić do tego, żeby Kraków przestał być miastem zastałym.

fot. archiwum prywatne

NH kwadrat

Ten felieton musiał być o kombinacie.

Powody są dwa: podtrzymanie przez ArcelorMittal decyzji o wygaszeniu ostatniego wielkiego pieca na terenie nowohuckiego kombinatu i wystawa „Mój drugi dom? Huta im. Lenina” w Muzeum Nowej Huty.

Wiem, przedstawiciele firmy zapewniają, że w piecu można przecież ponownie rozpałić, ale jako nowohuckie dziecko nasłuchałem się zbyt wiele razy, że wygaszonego wielkiego pieca się nie rozpala, bo to zbyt kosztowne, skomplikowane i ryzykowne, deklaracje te wrzucam więc między bajki. Huta przestaje produkować stal i zwolni część pracowników (trudno określić jaką, bo mają otrzymać oferty pracy w spółkach z nią współpracujących oraz innych zakładach ArcelorMittal).

Z wielkiego zakładu, który dla pracowników był także matką (dbającą o ich wykształcenie, organizującą opiekę zdrowotną, żłobki, przedszkola, a nawet czas wolny i wakacje), wizytówką (chlubiliśmy się, że nasza Huta wielka i przyjeżdżają do niej ważni ludzie z całego świata, a propaganda skrzętnie to wykorzystywała) i modliszką (praca bywała niebezpieczna i w szkodliwych warunkach, a kombinat truć środowisko), staje się więc jednym z wielu. Dużym, ale z niejasną przyszłością.

Powyższy podział zaczerpnąłem ze wspomnianej już wystawy, a jej twórcy Karolina Żłobicka i Piotr Kapusta – z opowieści pracowników HiL, bo przecież na czasach, gdy Lenin był patronem Huty, koncentruje się ekspozycja. Jeśli wybieriecie się do dawnego kina Światowid, polecam spojrzenie na wystawę także z balkonu. Widać wtedy wyraźniej, o ile większy od najstarszej części Nowej Huty był teren kombinatu.

Bo też to początkowo samodzielne miasto, a potem dzielnica Nowa Huta, powstało przy kombinacie, a nie na odwrót, choć najpierw rozpoczęto budowę bloków (budowano mieszkania dla budowniczych). Później jednak dzielnica dalej się rozrastała (dziś to pięć dzielnic), a kombinat kurczył (nie dosłownie, ale aktywnie wykorzystywana część produkcyjna zajmuje obecnie zaledwie promil mapki, którą widać z balkonu Światowida).

Huta dziś to przede wszystkim miejsce pracy. Rolę matki (nie tak już hojnej) przejęło po części państwo, notable już tak chętnie zakładu nie wizytują (ArcelorMittal rzadko też wpuszcza na jego teren wycieczki), a co do modliszki – głosy są bardzo podzielone (z pewnością warunki pracy są lepsze, ale już w sprawie zanieczyszczania środowiska jest sporo niejasności).

W tym kontekście wystawa w Muzeum Nowej Huty staje się słodko-gorzkiem epitafium dla wielkiej niegdyś huty stali. Słodocy dodają głównie wspomnienia z lat świetności (w 1979 r. HiL zatrudniał 38 500 osób), gorzocy – te z czasów transformacji ustrojowej i gospodarczej, oraz współczesności. Drogi huty i Nowej Huty się rozchodzą.

Jako wieczny optymista mam nadzieję, że zwijanie się kombinatu nie będzie oznaczało marginalizacji dzielnicy. Huta ma wielki potencjał, głównie ludzki, którego nie możemy zmarnować.

Ryszard Kozik, z urodzenia, zamieszkania i miejsca pracy nowohucianin, były dziennikarz „Gazety Wyborczej”, pracownik Muzeum Krakowa

Jako wieczny optymista mam nadzieję, że zwijanie się kombinatu nie będzie oznaczało marginalizacji dzielnicy. Huta ma wielki potencjał, głównie ludzki, którego nie możemy zmarnować.

11 grudnia uczymy pamięć gen. Maczka / fot. Bogusław Świerzowski

Paweł Waluś

29 października w holenderskiej Bredzie odbył się pucharowy mecz piłki nożnej, w którym miejscowe NAC zmierzyło się z FC Emmen. Stadion na jeden dzień zmienił nazwę na „Stanisław Maczek Stadion”. Na trybunie gospodarzy pojawił się ogromny transparent z napisem „Dzięki”.

Ostatnia bitwa generała Maczka

Tak właśnie uczczono 75. rocznicę wyzwolenia Bredy przez I Polską Dywizję Pancerną, którą dowodził generał Stanisław Maczek. – „[...] podczas meczu NAC – FC Emmen chcemy wspominać wyzwolenie Bredy i wyrazić naszą wdzięczność tym, którzy oddali życie i je ryzykowali dla wyzwolenia naszego miasta” – tak brzmi fragment oficjalnego komunikatu wystosowanego przez klub. Jak widać, w Bredzie pamiętają o polskich żołnierzach, przelewających krew za „wolność naszą i waszą”, jak miał w zwyczaj mawiać sam Generał. Szkoda więc, że w Polsce są to postacie nieco zapomniane.

Ale nie w Krakowie! Nie bez dumy przypomina, że Kraków i Breda to jedyne miasta, które nadały gen. Stanisławowi Maczkowi honorowe obywatelstwo. U nas decyzja ta została podjęta już podczas pierwszej sesji Rady Miasta Krakowa. Ponadto w parku Jordana stoi popiersie Generała. Tam również upamiętniona została 25. rocznica jego śmierci, która wypada 11 grudnia. Stowarzyszenie Rodzin I Polskiej Dywizji Pancerniej, dbające o pamięć o gen. Stanisławie Maczku i dowodzonych przez niego jednostkach, organizuje ogólnopolską akcję, w ramach której tego dnia w południe pod pomnikami bohatera uroczyste zostanie oddany hołd. Wydarzenie to zostało objęte honorowym patronatem prezydenta Jacka Majchrowskiego.

– Z przyjemnością przyznaję, że Kraków jest jednym z miast, które pamięta o generale Maczku. Głównym celem uroczystości,

Do dziś na grobach żołnierzy Maczka Holendrzy sadzą świeże aksamitki (kwiat ten jest w barwach narodowych Holandii i symbolizuje ich wdzięczność), a jeden z gatunków tulipanów nosi nazwę Generał Stanisław Maczek.

która rozpocznie się o godz. 12.00 przed popiersiem gen. Stanisława Maczka, jest zapoznanie mieszkańców z piękną kartą historii Polski, a jednocześnie wzorem niezłomnego patrioty. Gdziekolwiek walczył, gen. Maczek zawsze powtarzał, że walczy w obronie wolności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej. Będzie to wspaniała okazja, aby poczuć dumę i radość z naszej historii – podkreśla Wanda Silezin, pomysłodawczyni i jedna z organizatorek uroczystości, a także wnuczka podoficera Wawrzyńca Silezina służącego w I Polskiej Dywizji Pancerniej, poległego w walkach o wyzwolenie Bredy.

To jednak nie jedyny gest pamięci. Prezydent Jacek Majchrowski przychylił się do prośby krakowskich rodzin żołnierzy Generała o wystanie szkole polonijnej im. gen. Stanisława Maczka w Bredzie zestawu książek o tematyce krakowskiej.

Napisał również list do Burmistrza Bredy Paula Delpa, w którym przywołał łączącą oba miasta postać gen. Maczka.

Pisząc artykuł na jedną stronę, trudno choćby nakreślić życiorys człowieka, który przeżył 102 lata, w tym m.in. w dwie wojny światowe. Nie sposób też wyliczyć wszystkich jego dokonań, którymi zyskał sławę na arenie międzynarodowej, a tych naprawdę nie brakowało. – Generał Stanisław Maczek był jednym z najwybitniejszych polskich dowódców XX w. W 1946 r. skazany przez władze PRL na urzędowe zapomnienie i pozbawiony obywatelstwa, zatrudniony niedługo później w Wielkiej Brytanii jako barman, ostatecznie wygrał ze swoimi prześladowcami ostatnią bitwę. Bitwę o pamięć – mówi historyk Grzegorz Szymanowski. – Upamiętniany jeszcze za życia przez swoich żołnierzy (nazwę okupowanego przez kilka lat niemieckiego miasteczka Harem zmieniono na Maczków), doczekał się wdzięczności ze strony Belgów i Holendrów. Wokół Ypres, Gandawy, Bredy i Axel można znaleźć nie jeden pomnik wzniesiony generałowi i jego żołnierzom, i nie są to miejsca zapomniane. Do dziś na grobach żołnierzy Maczka Holendrzy sadzą świeże aksamitki (kwiat ten jest w barwach narodowych Holandii i symbolizuje ich wdzięczność), a jeden z gatunków tulipanów nosi nazwę Generał Stanisław Maczek. Czy jest to postać wystarczająco przez nas doceniana? Może jak zwykle wstydzimy się naszych sukcesów – dodaje Grzegorz Szymanowski.

Kawiarnia patriotów, matematyków i futurystów

W Nowym Gmachu Muzeum Narodowego otwarto ostatnio wystawę prezentującą twórczość Jana Hrynkowskiego vel Hryńkowskiego, dziś trochę zapomnianego malarza, grafika, scenografa, a także „animatora życia artystycznego”. Jednym z elementów wystawy, niewątpliwie bardzo ciekawej i z pewnością godnej obejrzenia, jest towarzyszący jej film. Przedstawiono w nim życie artysty, a także Kraków sprzed wielu lat. Między innymi pojawia się tam wątek chętnie kiedyś odwiedzanej przez artystów kawiarni Esplanada.

Michał Koziot

Twórcy filmu popełnili jednak błąd, umieszczając lokal przy pl. Szczępańskim. Owa artystyczna, czy też artystowska Esplanada, funkcjonująca w pierwszej połowie XX w., mieściła się bowiem w innym miejscu, czyli na rogu ulic Krupniczej i Podwale, tam gdzie dziś znajduje się Dom Handlowy „Elefant”.

Esplanada niewątpliwie godna jest dziś przypomnienia i to nie tylko dlatego, że po pierwszej wojnie światowej chętnie odwiedzali ją artyści. Właścicielem lokalu, który łączył cechy restauracji i kawiarni, był Karol Wołkowski. Ten rzutki biznesmen oraz postać znacząca w środowisku krakowskich gastronomików już przed pierwszą wojną światową był przedmiotem zainteresowania lokalnej prasy. Między innymi „Ilustrowany Kurjer Codzienny” wiosną 1911 r. zamieścił informację o przeprowadzonej w Esplanadzie kontroli sanitarnej. Jeżeli wierzyć gazecie, miejska komisja „zastała wprost skandaliczne stosunki. Kuchnia brudna i niechlujna mieści się na ganku na pierwszym piętrze, tuż nad otwartym i wiecznie cuchnącym wychodkiem podwórzowym”. Pamiętać

jednak należy, że w tamtym czasie zdobywający czytelnika „Kurjer” odznaczał się pewną, zupełnie zresztą zrozumiałą, skłonnością do przesady. Z innych pozycji zaatakował Esplanadę w marcu 1914 r. dziennik „Głos Narodu”. Zarzut dotyczył braku „patriotyzmu ekonomicznego”. W Esplanadzie bowiem podawano gościom pruskie wafle. Dowodem były nadesłane do redakcji etykiety z informacją, że słodkości te pochodzą „aus den Fabriken Oskar Pischinger Berlin – Prinzen-Allee 68”. „Głos” zadawał retoryczne pytanie: „Czy p. Wołkowskiemu nie wiadomo, że w Krakowie nawet jest polska fabryka tego rodzaju?”. Ten wafelkowy incydent nie zepsuł chyba jednak opinii Esplanadzie w środowiskach patriotycznych, skoro właśnie w tym lokalu nocą z 1 na 2 sierpnia 1914 r. świętowali wybuch wojny oraz przyszłe braterstwo broni oficerowie Strzelca i Drużyny Strzeleckich.

Matematycy i futuryci

Strzelcy i drużyniaci poszli na wymarzoną, długo oczekiwaną wojnę. Lokal odwiedzali teraz cywile oraz wojskowi w austriackich i legionowych mundurach, którym udało się dostać urlop i spędzić kilka dni w hinterlandzie. W latach I wojny światowej spotykało się w Esplanadzie grono wybitnych matematyków. Bywały wśród nich takie sławy jak Stefan Banach, Otton Nikodym, Hugo Steinhaus oraz Witold Wilkosz. Prawdopodobnie właśnie w Esplanadzie, przy kawiarnianym stoliku narodził się pomysł powołania w Krakowie Towarzystwa Matematycznego.

Było też w Esplanadzie miejsce niezwykłe. Jak wspomniał po latach jeden z naocznych świadków, „na lewo od wejścia była salka, do której przylegał nieduży, półokrągły pokój. Pokój ten był kwaterą operacyjną futurystów”. Wśród bywających w kawiarni futurystów „Rej wodzili trzej przystojni młodzieńcy. Monokl w oku, zabójczy różowy krawat i laska z gałką z kości słoniowej – to Bruno Jasieński. Szczupły, przystojny, z pociągłą, smagłą twarzą i nieschodzącym z ust ironicznym grymasem – to Ryszard Stande. Trzeci zaś, o wydatnej dolnej szczęce, z kruczoczarną układającą się w fale czupryną – to Aleksander Wat”. Tak opisywał liderów krakowskiego futuryzmu Aleksander Słapa, znany krakowski księgarz.

Gałka Muszkatowa

Wspomniany już półokrągły pokój, czyli „kwatery operacyjna futurystów”, stał się klubem nazywanym Gałką Muszkatową. Naoczny świadek Zygmunt Leśnodorski wspominał po latach: „Siadywali pod nią znani mi dobrze z widzenia: Tytus Czyżewski,

Anatol Stern, Aleksander Wat, Stanisław Młodożeniec, Konrad Winkler, Bruno Jasieński, mój »mistrz« Leon Chwistek”. W Gałce Muszkatowej rodził się nie tylko chaos barw i kształtów, ale chaos ortograficzny. Jego owocami były dzieła takie jak „Tram w poprzek ulicy”, „Nuż w bżuchu”, „But w butonierce”.

Gałka Muszkatowa w pewnym momencie zaczęła być coraz mniej modna. Jasieński, Stande, Wat wyprowadzili się do Warszawy i oddalili od futuryzmu. Na miejscu pozostali dwaj weterani – Leon Chwistek oraz Tytus Czyżewski. Dołączył do nich wkrótce Tadeusz Peiper, papież awangardy. Jak przystało na prawdziwy autorytet, siadywał on zawsze w tym samym miejscu, przy oknie. Mistrzowi towarzyszyła często „piękna pani o zupełnie białych, jedwabistych włosach, ułożonych w piękne pukle”, czyli pani B., przez bywalców Esplanady nazywana pieszczotliwie „Papieżyczą”. Do stolika Peipera przez wiele lat przysiadali się chętnie krakowscy literaci. Byli w tym gronie m.in.: Marian Czuchnowski, Józef Andrzej Frasik, Stanisław Piętak, Adam Polewka, Edward Rączkowski, Wojciech Skuza i, rzecz jasna, Jalu Kurek. Wszyscy oni z uwagą słuchali „zawsze mądrych wypowiedzi ojca polskiej awangardy”.

Tłumy i demonstracje

Jednak nie tylko artyści przybywali do sławnego lokalu na rogu Krupniczej i Podwala. W „Ilustrowanym Kurjerze Codziennym” z 7 grudnia 1918 r. ukazała się notatka zatytułowana „Obleżenie paskarzy”. Czytamy w niej: „Wczoraj po godz. 10 rano przed kawiarnią Wołkowskiego zebrały się tłumy publiczności, które usiłowały wejść do wnętrza kawiarni, motywując to tem, że na śniadania przybyło dwóch paskarzy, którzy równocześnie z kupcami z prowincji ubijają milionowy interes paskarski”. Wtargnięciu

Do stolika Peipera przez wiele lat przysiadali się chętnie krakowscy literaci m.in. Marian Czuchnowski, Józef Andrzej Frasik, Stanisław Piętak, Adam Polewka, Wojciech Skuza i, rzecz jasna, Jalu Kurek.

tłumu do kawiarni zapobiegła wezwana milicja, gdyż nie istniała jeszcze wtedy policja państwowa.

Mocną pozycję właściciela Esplanady potwierdza jego udział w pertraktacjach, które w chudych, powojennych latach prowadzili krakowscy restauratorzy z władzami miasta. Negocjacje takie toczyły się m.in. pod koniec listopada 1919 r. Delegacja restauratorów i prowadzących kawiarnie, której przewodniczył Karol Wołkowski, stała wówczas na stanowisku, że „dotychczasowe ceny jako niskie nie mogą być utrzymane”. Trzeba jednak przyznać, że właściciele krakowskich lokali, których prasa nazywała wyzyskiwaczami, rzeczywiście byli w trudnej sytuacji. Brakowało wszystkiego, a goście bez względu na swoje poglądy polityczne oraz artystyczne domagali się prawdziwej kawy z prawdziwym mlekiem. Trzeba się więc było chwycić wszelkich, nawet nielegalnych sposobów. Czasem były one ryzykowne, jak na przykład zakup amerykańskiego mleka skondensowanego skradzionego z magazynu Czerwonego Krzyża. Sprawa skończyła się w sądzie, odzyskane mleko wypity dzieci w krakowskich ochronkach, a artyści musieli się kontentować czarną kawą.

Kalendarium krakowskie

4 grudnia 1895

krakowska prasa pisze, że lód na Wiśle osiągnął już grubość 30 cm.

5 grudnia 1956

„Dziennik Polski” donosi: „5 bm. o godz. 19 w klubie SDP, ul. Szczepańska 1, odbędzie się spotkanie z przedstawicielami ogólnopolskiego klubu postępowej inteligencji katolickiej. Zagaja ob. Turowicz. Wstęp wolny”.

6 grudnia 1902

powstaje „Czytelnia Teatru Miejskiego”, czyli aktorska „organizacja związkowo-samokształceniowa”.

8 grudnia 1946

w „Dzienniku Polskim” ukazuje się ogłoszenie: „Pensjonat – Kraków, Radziwiłłowska 31, przy dworcu. Pokoje ogrzewane”.

9 grudnia 1946

Wojewódzki Komitet Żydowski w Krakowie rozpisuje konkurs „na monografię w języku żydowskim o życiu i twórczości poety Gębirtyga”.

10 grudnia 1884

Sekcja Skarbowa magistratu wydzierżawia na okres trzech lat prawo wyrobu miodu w obrębie miasta: Abrahamowi Leibie

Goldmünzowi, Bronisławowi Kocipińskiemu, Stanisławowi Wójcikiewiczowi, Markusowi Berłowi Wolfowi oraz Hilełowi Zuckerowi.

11 grudnia 1890

policja zatrzymuje czterech uczniów, „dwóch z VI klasy Gimnazjum św. Jacka, jednego ze Szkoły Przemysłowo-Technicznej i jednego z klasy VIII Gimnazjum św. Anny”. Są oni oskarżeni o złośliwe zdjęcie szyldu kawiarni Gorączki na ul. Wiślniej.

12 grudnia 1980

21 delegatów z województwa miejskiego krakowskiego wyjeżdża do Warszawy na VIII Kongres Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego.

14 grudnia

1973 – w Galerii PI Marii Anny Potockiej prof. Jacek Szarski prezentuje „Dokumentację” Mariana Warzechy.

15 grudnia 1820

umiera Michał Straszewski, napoleoński szwoleżer, asesor Komisji Włościańskiej Wolnego Miasta Krakowa.

17 grudnia 1945

cukierki, również choinkowe, za dostarczony cukier wyrabia pracownia przy ul. Kościuszki 34.

Konkurs teatralny!

Do wygrania bilety na dwa spektakle w Teatrze Ludowym! 15 grudnia o godz. 18.00 można wybrać się na „Prywatną klinikę”, natomiast 27 grudnia o godz. 19.00 proponujemy „Kolację dla głupca”. Aby wziąć udział w konkursie, należy odpowiedzieć na następujące pytania:

1. W którym roku powstał Teatr Ludowy?

2. Jak nazywał się dyrektor zarządzający Teatrem Ludowym w latach 1989–2012?

Odpowiedzi prosimy wysłać na adres: redakcja@um.krakow.pl do 9 grudnia. W tytule wiadomości należy wpisać tytuł spektaklu, który Państwa interesuje. Zwycięzcy konkursu zostaną poinformowani o wygranej indywidualnie, mailowo.

Wynajmujesz mieszkanie komunalne? Zobacz, na jaką pomoc możesz liczyć

Mieszkańcy Krakowa, którzy mają trudności z opłaceniem czynszu, a wynajmują mieszkanie od Gminy, mogą ubiegać się o korzystne obniżki. Poniżej informujemy, co trzeba zrobić i jakie warunki należy spełniać, by móc z nich skorzystać.

Zmniejszenie czynszu udzielane jest na wniosek najemcy na 12 miesięcy z możliwością wydłużenia tego okresu w przypadku braku poprawy sytuacji finansowej. Jest to forma pomocy skierowana do najemców lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Kraków oraz stanowiących własność Skarbu Państwa. Procedura nie jest skomplikowana. Najemca ubiegający się o obniżkę zobowiązany jest złożyć deklarację o wysokości dochodów członków gospodarstwa domowego za okres pełnych trzech miesięcy kalendarzowych, poprzedzających datę złożenia wniosku wraz z dokumentami potwierdzającymi wysokość osiągniętych dochodów.

Progi dochodowe gospodarstw domowych uprawniające do obniżki czynszu w lokalach mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Kraków

Dochód w gospodarstwie domowym jednoosobowym	Wysokość obniżki
do 1375,00 zł	do 70 proc.
od 1375,01 zł do 1925,00 zł	do 50 proc.
od 1925,01 zł do 2475,00 zł	do 35 proc.
od 2475,01 zł do 2750,00 zł	do 20 proc.

Dochód na 1 osobę w gospodarstwie domowym wieloosobowym	Wysokość obniżki
do 1100,00 zł	do 70 proc.
od 1100,01 zł do 1375,00 zł	do 50 proc.
od 1375,01 zł do 1650,00 zł	do 35 proc.
od 1650,01 zł do 1925,00 zł	do 25 proc.

Obniżka czynszu nie jest możliwa w lokalach, dla których stawki były ustalone indywidualnie, oraz w mieszkaniach socjalnych. Nie ma również możliwości udzielenia obniżki czynszu najemcom, którzy mają zaległości. Wyjątek stanowią natomiast ci, którzy zgodnie z zawartym porozumieniem spłacają je w ratach. Stawka

czynszu po obniżce nie może być niższa niż stawka czynszu za lokal socjalny.

Najemcy lokali mieszkalnych stanowiących własność Skarbu Państwa również mogą ubiegać się o obniżkę. Stosuje się ją do czynszu naliczonego według obowiązujących stawek, wynikających z umowy najmu pomniejszonych o wydatki związane z utrzymaniem lokalu. Obniżka nie przysługuje najemcom lokali wynajętych w drodze przetargu na zasadach wolnorynkowych. Ważne jest to, że obniżka nie obejmuje również osób, które odmówiły przyjęcia zaproponowanego przez Gminę lokalu zamiennego, o niższych kosztach utrzymania, najemcom zalegającym z zapłatą czynszu lub innych opłat za używanie lokalu, co najmniej za dwa pełne okresy płatności.

Progi dochodowe gospodarstw domowych uprawniające do obniżki czynszu w lokalach mieszkalnych stanowiących własność Skarbu Państwa

Dochód na osobę w gospodarstwie domowym jednoosobowym	Wysokość obniżki
do 1100,00 zł	95 proc.
od 1100,01 zł do 1650,00 zł	75 proc.
od 1650,01 zł do 1925,00 zł	55 proc.
Od 1925,01 do 2200,00 zł	35 proc.

Dochód na 1 osobę w gospodarstwie domowym wieloosobowym	Wysokość obniżki
do 770,00 zł	95 proc.
od 770,01 zł do 1100,00 zł	75 proc.
od 1100,01 zł do 1375,00 zł	55 proc.
od 1375,01 zł do 1650,00 zł	35 proc.

Formularze wniosków o udzielenie obniżki czynszu dostępne są w Biurach Obsługi Mieszkańców Zarządu Budynków Komunalnych w Krakowie: Rynek Kleparski 4, ul. Królewska 25, ul. Zamoyskiego 3, os. Uroczę 18, os. Na Stoku 1 oraz pl. Na Groblach 7. Wszystkie niezbędne informacje są dostępne także na stronie internetowej www.zbk-krakow.pl. Można również skorzystać z pomocy telefonicznej udzielanej przez pracownika pod nr. tel.: 12 616-61-85.

TAURON

ARENA KRAKÓW

TAURON ARENA KRAKÓW

2019

GRUDZIEŃ

- 03 / DEEP PURPLE: LIVE IN CONCERT
- 04 / MONIUSZKO NA NOWO – KONCERT
- 07 / MISTRZOSTWA ŚWIATA SUPERENDURO
- 22 / PLACIDO DOMINGO: LIVE IN CONCERT

2020

STYCZEŃ

- 11 / SZKOŁA WYGRANYCH 2020
- 19 / TGD – KOLEĐY ŚWIATA
- 23-26 / CIRQUE DU SOLEIL: CRYSTAL

LUTY

- 05 / BANG2: PREMIERY 2020
- 08-09 / FISHING DAYS KRAKÓW
- 13 / THE WORLD OF HANS ZIMMER
- 14 / THE KELLY FAMILY: 25 YEARS OVER THE HUMP
- 15 / KONCERT WALENTYNKOWY: KRÓLOWIE DISCO
- 20-23 / CAVALIADA KRAKÓW
- 25 / THE AUSTRALIAN PINK FLOYD SHOW
- 28 / MALUMA: 11:11 WORLD TOUR

MARZEC

- 01 / VISUAL CONCERT
- 07 / ANGRY BIRDS ON ICE
- 13 / POLSKA NOC KABARETOWA
- 17 / CARLOS SANTANA: MIRACULOUS 2020 WORLD TOUR
- 20 / GREGORIAN: THE ANNIVERSARY TOUR
- 21 / KONCERT MUZYKI FILMOWEJ: WOJCIECH KILAR

KWIECIEŃ

- 02 / LAMB OF GOD, KREATOR, POWER TRIP
- 06 / QUEEN SYMPHONIC:
A ROCK BAND & ORCHESTRA EXPERIENCE

MAJ

- 09 / ATMASFERA PERFECT: 40-LECIE
- 10 / HARRY STYLES: LOVE ON TOUR
- 16 / METRO
- 18 / BBC BLUE PLANET II: LIVE IN CONCERT
- 22-24 / SIATKARSKA LIGA NARODÓW
- 25 / CÉLINE DION: COURAGE WORLD TOUR

CZERWIEC

- 17 / ANDRÉ RIEU
- 30 / SYSTEM OF A DOWN: EUROPEAN TOUR 2020

LIPIEC

- 09-11 / XVIII MEMORIAŁ H. J. WAGNERA

LISTOPAD

- 06 / IL DIVO: TIMELESS 15TH ANNIVERSARY
- 21 / ANDREA BOCELLI
- 28 / AGNIESZKA CHYLIŃSKA: 25 LAT NA SCENIE

WYJĄTKOWE CHWILE W TAURON ARENIE KRAKÓW

 Spotkania biznesowe Uroczyste kolacje Pakiety na wydarzenia

STREFA VIP / Kontakt: skybox@tauronarenakrakow.pl +48 733 376 080

www.tauronarenakrakow.pl

JACEK MAJCHROWSKI
PREZYDENT MIASTA KRAKOWA
ZAPRASZA NA

**PRZEBIERZ SIĘ
I POBIEGNIJ Z NAMI!**

**KRAKOWSKI
16. BIEG
SYLWESTROWY**

31.12.2019

